

Hodnocení práce asistenta pedagoga v současné škole rodiči zdravotně handicapovaných dětí

Pavla Janoušková

Bakalářská práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Pavla JANOUŠKOVÁ**

Osobní číslo: **H09085**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Hodnocení práce asistenta pedagoga v současné škole rodiči zdravotně handicapovaných dětí**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti speciální pedagogiky, role asistenta pedagoga v současné škole a jeho pracovní náplně

Příprava metodiky výzkumné části

Realizace kvalitativního výzkumu metodou rozhovorů s cílem identifikace kvality práce asistenta pedagoga

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

MÜLLER A KOL, Oldřich. Dítě se speciálními vzdělávacími potřebami v běžné škole. 1. vydání. Olomouc : Univerzita Palackého, 2004. 289 s. ISBN 80-244-0231-9.

MICHALÍK, Jan. Školská integrace žáků s postižením na základních školách v České republice. Olomouc : Univerzita Palackého, 2005. 297 s. ISBN 80-244-1045-1.

PIPEKOVÁ, Jarmila. Kapitoly ze speciální pedagogiky. Brno : Paido, 2006. 401 s. ISBN 80-7315-120-0.

ČÁP, Jan; MAREŠ, Jiří. Psychologie pro učitele. Praha : Portál, 2007. 655 s. ISBN 978-80-7367-273-7.

TEPLÁ, Marta; ŠMEJKALOVÁ, Hana. Základní informace k zajišťování asistenta pedagoga do třídy, v níž je vzděláván žák nebo žáci se zdravotním postižením. 1. vydání. Praha : IPPP ČR, 2007. 32 s. ISBN 978-80-86856-35-3.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Pavel Opatrný
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

22. listopadu 2011

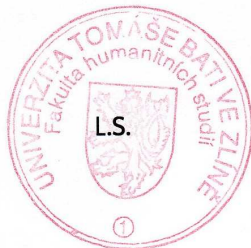
Termín odevzdání bakalářské práce:

4. května 2012

Ve Zlíně dne 12. ledna 2012

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 30.4.2012

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce posuzuje kvalitu práce asistentů pedagoga, tak jak ji hodnotí rodiče zdravotně handicapovaných dětí, které využívají jejich služeb.

Teoretická část objasňuje základní pojmy integrace. Popisuje faktory ovlivňující úspěšnost školské integrace. Obeznamuje s individuálním vzdělávacím plánem a definuje činnosti asistenta pedagoga a možnosti jeho zřízení.

Cílem praktické části, která je prováděna pomocí kvalitativního výzkumu je zjistit, jak hodnotí práci asistenta pedagoga rodiče zdravotně handicapovaných dětí.

Klíčová slova: integrace, faktory ovlivňující úspěšnost školské integrace, individuální vzdělávací plán, asistent pedagoga

ABSTRACT

Bachelor work evaluates quality of pedagogue's assistants work, based on assesmenet of handicaped children parents, who use of their provided service.

Theoretic part clarifies basic terms of integration, describes factors influencing succes of school integration, acquaints with individual educational plan, defines activities of pedagogue's assistant and possibilities of getting assistant

Goal of practical part, which is conducted using qualitative research, is to find out, how parents of handicaped children evaluates work of pedagogue's assistant.

Keywords: integration, factors influencing succes of school integration, individual educational plan, pedagogue's assistant.

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce panu PhDr. Pavlu Opatrnému za jeho cenné rady, ochotu a čas, který mi věnoval.

Dále bych chtěla poděkovat svému manželovi a synovi, kteří mě podporovali a měli se mnou trpělivost po celou dobu studia a hlavně v jeho závěru.

Nakonec chci poděkovat všem respondentům, kteří mi poskytli rozhovor a podělili se o názory a zkušenosti ze svého života.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 INTEGRACE	13
1.1 INTEGRACE - DEFINICE.....	13
1.2 INTEGRACE VERSUS INKLUZE.....	14
1.3 INTEGRACE VE ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍCH	15
1.4 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ ÚSPĚŠNOST INTEGRACE.....	16
1.4.1 Základní faktory	17
1.4.2 Prostředky speciálně pedagogické podpory	18
1.4.3 Další faktory	19
1.5 SPECIÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ POTŘEBY	21
1.6 TERMÍNY PORUCHA, POSTIŽENÍ, HANDICAP	21
1.6.1 Znevýhodnění obecně.....	22
1.6.1.1 Porucha	22
1.6.1.2 Postižení.....	22
1.6.1.3 Handicap	22
2 ASISTENT PEDAGOGA	24
2.1 MINULOST	24
2.2 SOUČASNOST.....	25
2.3 HLAVNÍ ČINNOSTI ASISTENTA PEDAGOGA	26
2.4 ODBORNÁ KVALIFIKACE ASISTENTA PEDAGOGA	27
2.5 EKONOMICKÉ ZABEZPEČENÍ FUNKCE ASISTENTA PEDAGOGA	28
2.6 NÁPLŇ PRÁCE ASISTENTA PEDAGOGA	29
2.7 ASISTENT PEDAGOGA VERSUS OSOBNÍ ASISTENT	30
2.7.1 Asistent pedagoga	30
2.7.2 Osobní asistent	31
2.8 PODKLADY SPECIÁLNÍHO PEDAGOGICKÉHO CENTRA PRO ZŘÍZENÍ FUNKCE ASISTENTA PEDAGOGA.....	31
2.9 SOUHLAS KRAJSKÉHO ÚŘADU SE ZŘÍZENÍM FUNKCE ASISTENTA PEDAGOGA	32
2.10 METODICKÉ VEDENÍ A PODPORA ASISTENTA PEDAGOGA.....	33
2.11 POSTUP PŘI ZAVÁDĚNÍ FUNKCE ASISTENTA PEDAGOGA.....	33
2.11.1 Spolupráce se školským poradenským zařízením	33
2.11.2 Administrativní zabezpečení funkce asistenta pedagoga	33
2.11.3 Ekonomické zabezpečení funkce asistenta pedagoga	34
2.11.4 Personální zabezpečení funkce asistenta pedagoga.....	34
3 INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN	35

3.1	OBSAH INDIVIDUÁLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PLÁNU	36
3.2	ZÁSADY TVORBY INDIVIDUÁLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PLÁNU.....	36
3.3	PROSTŘEDKY SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÉ PODPORY	37
3.4	SPECIÁLNĚ-PEDAGOGICKÉ METODY, POSTUPY A ORGANIZAČNÍ FORMY	37
II	PRAKTICKÁ ČÁST	38
4	CHARAKTERISTIVA VÝZKUMU	39
4.1	CÍL VÝZKUMU	39
4.2	VÝZKUMNÝ PROBLÉM	39
4.3	VÝZKUMNÉ OTÁZKY (VO)	39
4.4	VÝZKUMNÁ METODA.....	40
4.5	VÝZKUMNÝ VZOREK	40
4.6	VSTUP DO TERÉNU.....	42
4.7	ZÁKLADNÍ SCÉNÁŘ POLOSTRUKTUROVANÉHO ROZHOVORU	42
5	PREZENTACE VÝZKUMU.....	45
5.1	KATEGORIE	45
5.2	ZPRACOVÁNÍ VÝZKUMU	46
5.3	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ	57
	ZÁVĚR	60
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	62
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	65
	SEZNAM TABULEK.....	66
	SEZNAM PŘÍLOH.....	67

ÚVOD

Vzdělání dětí bylo a je prioritou pro všechny rodiče bez rozdílu. Každý rodič chce, aby se jeho dítěti dostalo co nejlepšího vzdělání, neboť vzdělání je základním pilířem v dalších životech člověka. A tak i rodiče zdravotně handicapovaného dítěte usilují o to, aby se jeho dítěte dostalo nejlepšího vzdělání dle jeho schopností a možností. Jednou z cest, jak získat kvalitní přípravu pro budoucí povolání, je integrace zdravotně handicapovaného jedince na běžnou základní školu. Česká republika svými zákony, které přijala, tuto integraci podporuje. Rodiče zdravotně handicapovaných dětí této podpory plně využívají.

Je již skoro samozřejmostí, že do škol přichází každý rok v září noví žáci se zdravotním handicapem. Ředitelé škol a učitelé na sebe berou značnou zodpovědnost a mnohdy musí překonávat velké množství překážek a vyvinout značné úsilí, aby školní integrace proběhla hladce a byla úspěšná. Jedním z těch, bez kterých by školní integrace mnohdy nemohla úspěšně proběhnout je asistent pedagoga. Ten, který je nápomocen zdravotně handicapovaným žákům po celou dobu jejich školní docházky.

Ředitelé škol asistenta pedagoga velmi pečlivě vybírají. Při výběru spolupracují s budoucím učitelem žáka, jeho rodiči a pracovníky speciálního pedagogického centra, na jejichž doporučení je funkce asistenta pedagoga na škole zřizována. Zodpovědně posuzují připomínky všech zúčastněných, aby vybrali co nejlepšího adepta.

Dnešní asistent pedagoga je vybírán podle předem daných kritérií. Musí splňovat odborné znalosti a mít osobnostní předpoklady pro svou práci. Mnohdy je to práce nelehká a psychicky velmi náročná. Asistent pedagoga je po učiteli další osobou, která je v přímém kontaktu s žákem v průběhu vyučování. Svým přístupem a chováním může ovlivnit nejen školní výkon dítěte, jeho chování, ale i názor na život. Jeho přítomnost umožní integrovanému žákovi plně se zapojit do všech školních aktivit, nevyjímaje tělesnou výchovu, hodiny plavání, školní exkurze a výlety, školu v přírodě nebo lyžařský výcvik.

Ne všichni asistenti pedagoga si plně uvědomují důležitost své práce a vždy k ní přistupují zodpovědně. Vůbec si neuvědomují, že svým chováním mohou ovlivnit nejen školní výkon žáka ale i jeho názory na život kolem sebe.

V teoretické části bakalářské práce charakterizují pojmy integrace a školní integrace a snažím se obeznámit s faktory ovlivňujícími úspěšnost školské integrace. Vysvětluji co je

individuální vzdělávací plán. Na závěr charakterizují asistenta pedagoga, jeho kvalifikaci, hlavní činnosti, náplň práce, platové zařazení a postup, jak zřídit místo asistenta pedagoga.

V praktické části popisují realizaci kvalitativního výzkumu formou polostrukturovaného rozhovoru s rodiči handicapovaných dětí, zpracování získaných dat, jejich analýzu a vyhodnocení.

Cílem mé bakalářské práce je:

- objasnit základní pojmy z oblasti integrace handicapovaných dětí
- analyzovat pozitiva a negativa asistenta pedagoga z pohledu rodičů handicapovaných dětí
- objasnit význam a smysl práce asistentů pedagoga

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 INTEGRACE

V souvislosti s handicapovanými lidmi je integrace pojmem, který je v dnešní době velmi známý. Integrací se označuje nejvyšší stupeň socializace člověka. Jde o opak segregace, což je společenské vyčleňování. Sociální integrace je přirozený jev. Jedná o rovnoprávné začleňování každého člověka do společnosti a týká se nás všech. Při začleňování některých osob nebo minoritních skupin (osob s handicapem, etnických skupin a podobně) mohou nastat komplikace z důvodu výrazného odlišení od většinové populace. Tyto osoby nejsou schopny se sami zapojit do společnosti a tak je nutné je aktivně podporovat v jejich snaze o integraci a vytvářet jim vhodné podmínky proto, aby se úspěšně zapojily do socializace. (Slowík,2007)

1.1 Integrace - definice

Společensko-politické změny po listopadu 1989, přinesly mimo jiné i změny v názorech na lidi se zdravotním handicapem a jejich vzdělávání. (Jankovský, 2001)

„ Slovo „integer“ znamená neporušený, úplný, celý, „integrális“- náležející k celku, nedílný, „integritás“ – neporušenost, bezúhonnost“. (Jankovský, 2001,s.75)

O integraci hovoříme v politice, filozofii, psychologii, teologii, sociologii. Nejčastěji v souvislosti s nenásilným a přirozeným začleňováním zdravotně handicapovaných osob do společnosti tak, aby tvořily její nedílnou součást. Souvisí to s vyrovnáváním příležitostí, to jest vztahů mezi majoritou a minoritou, kde majoritu tvoří zdraví lidé a minoritu lidé s handicapem. Kvalita vztahů se promítá do všech oblastí života člověka. Integrace je nejen procesem začleňování zdravotně handicapovaných do společnosti, ale má i význam v tom, jak sami zdravotně handicapovaní jsou schopni tento proces přijmout a ztotožnit se s ním. Proces integrace souvisí s vývojem a zráním vlastní osobnosti a její integritou. (Jankovský, 2001)

Integraci můžeme chápat jako splynutí, začlenění a zapojení jedince s handicapem do společnosti. WHO formuluje integraci jako sociální rehabilitaci, kdy jsou osoby s handicapem schopny účastnit se obvyklých sociálních procesů.

„Integrace se pokládá za vzájemný proces, ve kterém se obě strany k sobě přibližují a mění se. Roste oboustranná pospolitost a sounáležitost“.(Fischer, Škoda, 2008, s.24)

Cílem je vytvoření akceptace handicapovaných a zdravých a možnosti dávat i brát na obou stranách.

V integračním procesu je nutné vymezit hranice integrace. Jsou dány druhem a stupněm konkrétního znevýhodnění. Tyto hranice mohou být takové, že integrační proces proběhne bez větších problémů, ale může také proběhnout s obtížemi a být problematický. Některé handicapy nedovolí, aby se integrační proces uskutečnil. (Fischer, Škoda, 2008)

„Integrace je tedy stav, „kdy se zdravotně postižený jedinec vyrovnal se svou vadou, žije a spolupracuje s nepostiženými, prokazuje výkony a vytváří hodnoty, které společnost intaktních uznává jako rovnocenné, společensky významné a potřebné“. (Jesenský In Pipeková a kol., 1998, s.29)

Jedinec se zdravotním handicapem se snaží plně se začlenit do společnosti v co nejlepší míře. Jeho snahou je co nejvíce odstranit rozdíly mezi ním a zdravými spoluobčany. Začleňuje se do všech oblastí života. Jeho úsilím je získat co nejlepší vzdělání. Najít si práci odpovídající jeho kvalifikaci a možnostem a být tak přínosem pro společnost, mít možnost podílet se na politickém a společenském životě v naší republice.

Integraci můžeme rozčlenit na:

- integraci širší – integrace občana se zdravotním handicapem do společnosti
- integrace dílčí – integrace občana se zdravotním handicapem v jedné oblasti jeho života např. v zaměstnání, sportu nebo vzdělávání (Müller a kol., 2004)

1.2 Integrace versus inkluze

„Inkluze je nikdy nekončící proces, ve kterém se lidé s postižením mohou v plné míře zúčastňovat všech aktivit společnosti stejně jako lidé bez postižení.“(Slowík,2007,s.32)

Handicapované osoby jsou do běžných činností zapojovány stejně, jako osoby bez handicapu a nejsou přitom používány žádné speciální postupy a prostředky, tyto jsou používány pouze v případech, kdy je pomoc a podpora nezbytně nutná. Mluvíme zde o inkluzivním přístupu. Zatímco v integračních postupech se používají speciální péče a prostředky, aby se osoby s handicapem mohli zúčastňovat všech činností v běžném životě. Integrační při

stup při školské integraci využívá síť speciálních škol, kde se používají specifické metody a pomůcky, které napomáhají vzdělávání dětí s handicapem. Inkluzivní vzdělávání využívá možnosti zařazování handicapovaných dětí do běžných škol. Vzdělávání probíhá společně se zdravými dětmi s využitím běžných vzdělávacích metod a pomůcek, jen pokud je potřeba používají se speciální prostředky. Tento přístup je přínosem pro obě skupiny dětí. (Slowík, 2007)

Inkluze slouží jako podnět k dalším reformám, aby handicapované osoby nemusely být vůbec vylučovány, ale naopak, aby byly od počátku zapojovány na dění ve společnosti i ve škole. O nový jednotný vzdělávací systém veřejné školy pro všechny žáky usiluje Iniciativa běžných škol v USA. Dalším státem, který se snaží nahradit integraci inkluzivním vzděláváním a výchovou je Velká Británie. (Bürli In Pipeková a kol., 1998)

1.3 Integrace ve školských zařízeních

K zásadním změnám ve vzdělávání jedinců se zdravotním handicapem dochází u nás až po roce 1990, úpravami právních norem, které umožňují integrované vzdělávání těchto osob. Integrované vzdělávání, je výraz pro plné sociální včlenění zdravotně handicapovaných žáků do běžných škol se zachováním jejich speciálních vzdělávacích potřeb. (Vítková a kol. In Pipeková a kol., 1998)

„Školní integrace znamená zajištění výchovy a vzdělání postiženým žákům podle jejich specifických potřeb spíše v běžném typu školy nežli ve speciálních školách“. (Bürli In Pipeková a kol., 1998, s.14)

Handicapovaní žáci se mají pokud je to možné vzdělávat spolu se svými vrstevníky. Rozsah vzdělávání není pevně stanoven, ale musí dbát na potřeby jednotlivých žáků. Ne vždy se musí handicapovaný žák vzdělávat v běžné škole. Optimální řešení vzdělávání znevýhodněných žáků můžeme najít ve školských zákonech jednotlivých zemí. (Pipeková a kol., 1998)

1. 1. 2005 u nás vstoupil v platnost zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen „školský zákon“), ve znění pozdějších předpisů, který upravuje vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanovuje podmínky za nichž se vzdělávání uskutečňuje a vymezuje práva a povinnosti právnických a fyzických a osob při vzdělávání. V § 2 tohoto zákona se říká, že: „Vzdělávání je založeno

na zásadách rovného přístupu každého občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace“ ... (561/2004, §2). Tento paragraf umožňuje handicapovaným dětem navštěvovat běžnou základní školu. Dále tento zákon určuje podmínky za jakých je dítě s handicapem na školu přijato a za jakých podmínek probíhá jeho vzdělávání.

Formy speciálního vzdělávání žáků se zdravotním handicapem zajišťuje vyhláška MŠMT ČR č. 147/2011Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. Rozděluje je na:

- formy individuální integrace – v běžné škole nebo ve speciální škole určené pro žáky s jiným druhem postižení
- formy skupinové integrace – ve třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené pro žáky se zdravotním postižením v běžné škole nebo ve speciální škole určené pro žáky s jiným druhem zdravotního postižení
- ve škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením
- kombinací výše uvedených forem

O tom, jakou formou bude vzděláván handicapovaný žák, rozhodne ředitel školy na základě doporučení školského poradenského zařízení. Vychází se z individuálního posouzení jedince. S formou vzdělávání musí souhlasit zákonný zástupce žáka. (Zíkl, 2011)

Při integraci zdravotně handicapovaného dítěte do běžné školy nejde jen o jeho vzdělávání, jeho možnosti, práva a povinnosti, jde také o výchovu obou skupin dětí, zdravých a handicapovaných. V dnešní době, kdy řešíme krizi v rodině, škole a společnosti se mohou tyto dvě skupiny od sebe navzájem učit. Poznávat možnosti jiných, ale hlavně své vlastní. Mohou být inspirací pro ostatní veřejnost. (Müller a kol., 2004)

1.4 Faktory ovlivňující úspěšnost integrace

Nedá se jednoznačně říci, který z uvedených faktorů je nejdůležitější. Každý z nich ovlivňuje úspěšnost integrace dětí s handicapem v běžných školách. Mezi těmito faktory chybí samotné dítě, které nelze považovat za faktor, ale je hlavním aktérem integrace. (Michalík, 2002)

1.4.1 Základní faktory

Je důležité, aby došlo k vzájemnému propojení rodičů, školy, učitele a poradenského pracoviště z důvodů nalezení optimálních způsobů vzdělávání handicapovaného dítěte.

Rodiče a rodina

Pro rodiče je velmi těžké rozhodnout o integraci jejich zdravotně handicapovaného dítěte do běžné školy. Jinak se k tomu staví rodiče jejichž dítě má postižení od narození a jinak rodiče jejichž dítě onemocnělo nevy léčitelnou nemocí před zahájením školní docházky. Lidé žili po desetiletí v předsudcích vůči zdravotně handicapovaným jedincům a jejich rodinám. Mnohé z nich přežívají dodnes. U rodičů a dětí se zdravotním handicapem mohou být některé zřetele umocněny. A to zejména:

- Obavy o osud a zdraví dítěte
- Nedůvěra vůči institucím
- Ekonomická a sociální nejistota
- Potřeba poradenských a posudkových institucí
- Vyšší psychická a fyzická unavitelnost dítěte i rodičů
- Volba vzdělávání dítěte v běžné škole jeho rodiči
- Větší osobní angažovanost a podpora dítěte jeho rodiči
- Zabezpečení obslužných činností a dopravy dítěte jeho rodiči
- Práva a povinnosti rodičů dítěte ve školské integraci (Müller a kol. 2004)

Škola

Rodiče handicapovaného dítěte by měli navštívit školu v místě svého bydliště a informovat ředitele o svém úmyslu zapsat své handicapované dítě do této školy. Ne vždy je to škola v místě bydliště. Ta, která se rozhodne přijmout handicapované dítě by měla splňovat již na začátku alespoň minimální požadavky. Velmi důležitá je celková výchovná atmosféra ve škole. Členové učitelského sboru by měli prodiskutovat přítomnost handicapovaného žáka a přednést svá stanoviska. (Müller a kol. ,2004)

Učitel

Práci učitele ve třídě, kde je integrován handicapovaný žák je nutné ocenit. Takový žák znamená pro učitele větší nároky na přípravu vyučování i jednotlivých hodin, na organizaci výuky a přípravu individuálního vzdělávacího plánu. Svůj zájem v hodině musí rozdělit mezi zdravé žáky a handicapovaného žáka. Zavádět netradiční způsoby a metody vyučování. Spolupracovat s odborníky z center nebo poraden. Vyměňovat si zkušenosti s kolegy, kteří učí žáky se stejným druhem a stupněm postižení.(Müller a kol., 2004)

Poradenská pracoviště

Jde o systém školního poradenství tvořené speciálně-pedagogickými centry a pedagogicko-psychologickými poradnami. Provádějí diagnostiku dítěte s handicapem. Předpokladem pro dobré poradenství je dostatečná znalost dítěte pracovníkem poradny a znalost podmínek pro integraci na jednotlivých školách regionu. Pracovníci poraden jsou v kontaktu s rodiči a vedením školy, ve které by měla integrace proběhnout.(Müller a kol., 2004)

Forma integrace

Dvě varianty :

- Individuální zařazení dítěte s handicapem do běžné třídy – zařazení dítěte do přirozeného sociálního prostředí zdravých žáků
- Vyučování ve speciální třídě běžné školy – dítě je zařazeno do speciální třídy v běžné škole, kde pracuje pod vedením speciálního pedagoga a není omezen jeho kontakt s přirozeným sociálním prostředím zdravých žáků(Michalík, 2002)

1.4.2 Prostředky speciálně pedagogické podpory

Jedná se o prostředky, které napomáhají usnadnění a ulehčení integrace.

Podpůrný učitel

Podpůrný učitel ve třídě, kde je integrován handicapovaný žák ulehčí pedagogickou činnost učiteli a umožní mu plně využít všech dostupných vyučovacích metod.(Michalík,2002)

Osobní asistent

Při integraci handicapovaného dítěte je využíván především rodič, který zajišťuje jeho dopravu do školy a ze školy včetně jeho přezouvání a převlékání před zahájením a ukončením výuky. (Teplá, Šmejkalová, 2007)

Doprava

Dopravu dítěte do školy zajišťují především rodiče integrovaného žáka buď sami, anebo k tomu využívají služeb organizovaných svozů. Finanční náklady na dopravu jsou skoro vždy hrazeny rodiči žáka s handicapem. (Michalík, 2002)

Rehabilitační, kompenzační a učební pomůcky

Základní školy nejsou dostatečně vybaveny těmito pomůckami, neboť v minulých letech tyto pomůcky nebyly potřebné. Školy tento nedostatek řeší buď zapůjčením potřebné pomůcky ze speciálního pedagogického centra, nebo se snaží získat peníze a potřebné pomůcky koupit anebo což je další možnost využít osobní pomůcky žáka, které má tento žák doma. Zvolením některé z možností školy většinou potřebnou pomůcku získají. (Müller a kol., 2004)

Žák s handicapem potřebuje ke školní práci speciální pomůcky. Při psaní používá:

- trojhranný program psacího náčiní – napomáhá ke správnému držení psacích potřeb
- molitanové a plastové nástavce
- různé druhy držáků
- desky, protismykové podložky
- dřevěné hračky, stavebnice, textilní didaktické hračky, lepené modely, tiskátka
- speciálně upravené nůžky
- rám na malování (do mouky, písku) (Fischer, Škoda, 2008)

1.4.3 Další faktory

I tyto faktory jsou nedílnou součástí integrace a přispívají k jejímu zdárnému průběhu.

Architektonické bariéry

Většina škol v České republice je bariérových a těžko dostupných pro žáky s handicapem. V dřívějších letech se jejich dostupnost neřešila. Dnes je řešení na obcích, protože téměř všechny budovy školských zařízení jsou majetkem obcí. Stavební úpravy spojené s odstraněním nepřístupnosti, hradí obce ze svého rozpočtu. Ve městech, kde se nachází více škol, je dobré zvolit jednu a tu upravit na bezbariérovou. V malých obcích je problém se získáním finančních prostředků na přestavbu školy, a proto se bezbariérovost řeší pomocí zapůjčení nebo zakoupení schodolezu a tím odstranění bariér.(Michalík, 2002)

Budovy, které byly postaveny po roce 1994, se řídí vyhláškou MH ČR č. 174 /1994 Sb., která stanoví obecné technické požadavky zabezpečující užívání staveb osobami s omezenou možností pohybu a orientace. Všechny nově postavené školy musejí tyto požadavky splňovat.(Müller a kol., 2004)

Sociálně psychologické mechanismy

V myšlení lidí stále přetrvávají negativní názory na občany se zdravotním handicapem. V posledních letech se ale tyto názory mění, hlavně u dětí a mládeže. Jejich přístup k těmto lidem je daleko otevřenější a vřelejší a to také díky integraci zdravotně handicapovaných dětí do běžných základních škol mezi děti zdravé.(Müller a kol., 2004)

Protichůdné postoje ke školské integraci zastávají speciální pedagogové. Ti na jedné straně fungují jako poradci při integraci zdravotně handicapovaných dětí a na straně druhé jsou zaměstnáni ve speciálních pedagogických centrech, školách a ústavech. U některých z nich se objevují názory proti integraci. Jednak je to z obavy, že těmto dětem nebude poskytnuta potřebná péče a odborné vedení a jednak je to ze strachu, že klesne počet žáků na speciálních školách a oni ztratí pracovní místo. Obavy speciálních pedagogů z integrace jsou zdolávány rozvojem integrovaného vzdělávání, zabezpečeného prostředky speciálně pedagogické podpory.(Müller a kol., 2004)

Aby školská integrace proběhla úspěšně, je dobré podpořit i zdravou atmosféru ve škole a třídě. Chceme-li dosáhnout toho, aby byla integrace brána jako samozřejmost je nutné proto udělat maximum. Pokud k lepší atmosféře ve škole přispěje pohovor s rodiči zdravých dětí, se kterými bude dítě s handicapem školu navštěvovat, učiníme tak. Snažíme se tím předejít určité xenofobii a hostilitě. Také rodiče zdravotně handicapovaných dětí musí být vybaveni psychickou odolností a stabilitou, aby překonali potíže, které se mohou v začátcích integrace objevit.(Müller a kol., 2004)

Organizace zdravotně postižených

Důležitou roli při prosazování školské integrace zastává Národní rada zdravotně postižených. Je to občanské sdružení s celostátní působností, které zastupuje zájmy osob se zdravotním handicapem při jednáních se státními a veřejnými institucemi. Její úlohou je přispívat k integraci osob se zdravotním postižením do společnosti a důsledně obhajovat lidská práva těchto osob. Na mnoha místech naší republiky vznikla rodičovská sdružení, která jednají s místními školskými úřady, obcemi a školami o vytváření podmínek pro školskou integraci a možnosti integrovaného vzdělávání handicapovaných dětí. Ony také mnohdy řeší problémy s asistenty pedagoga a osobními asistenty. Pořádají různá školení pro učitele a vychovatele. Podněcují změny legislativy. (Michalík, 2002)

1.5 Speciální vzdělávací potřeby

Podle § 16 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen „školský zákon“), ve znění pozdějších předpisů lze za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami považovat děti, žáky a studenty, kteří mají:

- zdravotní postižení – rozumí se tím, mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, artismus a vývojové poruchy učení nebo chování
- zdravotní znevýhodnění – je zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování, které vyžaduje zohlednění při vzdělávání
- sociální znevýhodnění – je rodinné prostředí s nízkým sociálně-kulturním postavením, ohrožení sociálně-patologickými jevy, nařízení ústavní výchovy nebo uložení ochranné výchovy, nebo postavení azylanta a účastníka řízení o udělení azylu (Michalík, 2005)

1.6 Termíny porucha, postižení, handicap

Speciální pedagogika vycházela při členění poruch a handicapů z lékařského názvosloví. Na tomto základě vznikala specializovaná zařízení určená pro konkrétní typy poruch a handicapů. V dnešní době ve spojitosti s integračními snahami vychází ze stupně a rozsahu handicapu. Jedinci se závažnějším handicapem se vzdělávají ve specializovaných zaříze-

ních. Ostatní, kterým to jejich znevýhodnění dovolí se seberealizují v rámci celé populace. Na základě různých pohledů a kritérií můžeme handicap, poruchy a postižení třídit a klasifikovat. (Vítková In Fischer, Škoda, 2008)

1.6.1 Znevýhodnění obecně

Znevýhodněný jedinec je handicapovaný v důsledku defektu nebo poruchy, který ho omezuje při plnění úloh. (Fischer, Škoda, 2008)

Část naší společnosti bývá i dnes ovlivňována předsudky a mýty, které narušují vztahy mnoha zdravých lidí ke znevýhodněným jedincům a skupinám. Znevýhodněný jedinec bývá odlišný od ostatní populace a tato odlišnost mu způsobuje řadu problémů. V někom může vzbuzovat soucit, u někoho zase odpor, někomu přináší nejistotu. Znevýhodněným osobám musíme vytvořit takové podmínky, aby se pokud možno zcela začlenili do společnosti. Jednou z možností je integrace nebo inkluze. (Slowík, 2007)

1.6.1.1 Porucha

Porucha – impairment – může být chápána jako poškození nebo abnormalita v psychické, anatomické nebo fyziologické funkci nebo struktuře. Podle druhu rozlišujeme:

- poruchy tělesné (somatické) – poruchy vzniklé v důsledku nemoci, úrazu, ztráty hybnosti a mobility
- poruchy komunikace – poruchy v oblasti vnímání smysly a poruchy řeči
- poruchy mentální – poruchy v oblasti rozumových schopností
- poruchy chování – různé závažné odchylky ve vzorcích chování (Fischer, Škoda, 2008)

1.6.1.2 Postižení

Postižení – disability – tímto pojmem vyjadřujeme omezení nebo chybění schopnosti vykonávat aktivity v rozsahu nebo způsobem, který je pro člověka obvyklý. (Slowík, 2007)

1.6.1.3 Handicap

Handicap – je nepříznivá situace jedince vyplývající z poruchy nebo postižení, která mu

znemožňuje plnění rolí a znesnadňuje dosažení společenských cílů.(Fischer,Škoda,2008)

Podle stupně rozlišujeme:

- handicap a poruchy lehkého stupně – minimální odlišnost od normy
- handicap a poruchy středního stupně – vyžadují speciální přístup, metody a pomoc
- handicap a poruchy těžkého stupně – plně odkázáni na pomoc okolí

Podle doby vzniku rozlišujeme:

- handicap a poruchy prenatalní – může být podmíněn geneticky
- handicap a poruchy perinatální – důsledky nešetrného, komplikovaného a protražovaného porodu
- handicap a poruchy postnatální – vliv biologických, chemických a sociálních faktorů(Fischer,Škoda,2008)

2 ASISTENT PEDAGOGA

Asistent pedagoga (dále jen AP) je pedagogickým pracovníkem s prvořadým posláním, kterým je podporovat integrované vzdělávání handicapovaných dětí na běžných mateřských, základních a středních školách a školách samostatně zřízených pro žáky se zdravotním handicapem. Jmenování této funkce představuje novou podpůrnou službu, která umožňuje kvalitní vzdělávání žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. (Teplá, Šmejkalová)

2.1 Minulost

Vyhláška č. 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách, poprvé umožnila souběžné působení dvou pedagogických pracovníků v jedné třídě. S asistentem pedagoga se setkáváme až v letech 2004 a 2005, kdy byla dána možnost další personální podpory v podobě tří pedagogických pracovníků při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, z nichž jeden byl asistent pedagoga. (Teplá, Šmejkalová, 2007)

Mnohdy se hledaly důvody, proč integrace zdravotně handicapovaného dítěte nejde a jedním z důvodů bylo přijetí podpůrného učitele (vychovatele, „pedagogického asistenta“). I když se jednalo o jeden z významných faktorů úspěšné školské integrace. Složitější to bylo se zapojováním osobního asistenta do pedagogické integrace. Komplikováno to bylo tím, že pojmy podpůrný učitel a osobní asistent nebyly uvedeny ve školské legislativě, ale legislativa tyto pojmy z pedagogické integrace nevyklučovala, čímž bylo umožněno jejich využití. Pojmy nelze zaměňovat. Osobní asistence spočívá v sociální integraci žáka s handicapem a s jejím využitím se počítá u osob se závažným handicapem. (Jankovský, 2001)

Bylo nutné vyřešit otázku druhého, tzv. podpůrného, učitele. V souvislosti s tím bylo zapotřebí vyřešit tzv. úvazkové náležitosti u třídního nebo předmětového učitele a podpůrného učitele. Podpůrný učitel ve třídě znamená možnost změny vyučovacích metod, ulehčení práce obou učitelů, možnost jejich profesionální týmové spolupráce. Práce asistenta je v procesu integrace nezbytná. Personálně byla řešena muži vykonávajícími civilní vojenskou službu, učitelkami v důchodu, vychovatelkami a dalšími osobami, které jsou v pracovněprávním poměru ke škole nebo jiné organizaci. Asistent byl vnímán jako nejdůležitější prostředek speciálně pedagogické podpory na základních školách, hlavně u dětí

s těžším tělesným nebo mentálním handicapem. V našem školství byla a je snaha o zvyšování počtu asistentů, ale ve vyspělých zemích usilují o to, aby jeden asistent pracoval s více dětmi. Rozhodující slovo má a v budoucnu bude mít doporučení poradenského pracoviště a podmínky a možnosti jednotlivých škol. (Michalík, 2002)

V minulosti byl ve třídě přítomen buď druhý, tzv. podpůrný, učitel, který pracoval s integrovaným žákem nebo byly využívány služby osobního asistenta. Funkci podpůrného učitele zastával učitel nebo vychovatel a jeho zařazení bylo možné jen tehdy, když to umožňoval pedagogický úvazek. Funkci osobního asistenta škola nevyklučovala. Funkci vykonávali mladí muži na civilní vojenské službě, učitelé v důchodu, nebo jiné osoby, které mohli doporučit i rodiče. Jejich odměnu vyplácela:

- škola nebo školský úřad z vlastních prostředků nebo z prostředků příplatku za zdravotní postižení, využíváno u civilní služby nebo druhého, podpůrného učitele
- obec ze svých vlastních prostředků, obec měla zájem, aby dítě s handicapem nemuselo odejít do ústavu nebo internátu
- nezisková organizace, občanské sdružení, nadace z vlastních zdrojů
- rodiče z vlastních zdrojů

V praxi se vytvořila celá řada možností, způsobů a kombinací, které byly podporovány a rozvíjeny. (Müller, 2004)

2.2 Současnost

Po letech MŠTM a MPSV vyřešilo působení osobních a pedagogických asistentů ve školách, ale ne vždy ke spokojenosti zainteresovaných stran. Žák má ve škole jednoho asistenta, který může vykonávat obě činnosti. Mzda je hrazena ze dvou zdrojů. Nebo má asistenty dva, asistenta pedagoga a osobního asistenta. Každý druh asistence má jiné kvalifikační požadavky, odlišnou náplň práce a jiného zaměstnavatele. Osobní asistence je hrazenou službou, na kterou by měli přispívat rodiče z příspěvku na péči, zatímco na asistenta pedagoga rodiče nepřispívají, i když příspěvek nadále pobírají. (Zíkl, 2011)

Od 1. 1. 2005 začal platit Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen „školský zákon“), ve znění pozdějších

předpisů, § 16 odst. 9 kde se říká, že ředitel mateřské školy, základní školy, základní školy speciální, střední školy a vyšší odborné školy může ustanovit funkci asistenta pedagoga ve třídě nebo studijní skupině, v níž se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami. Je k tomu nezbytně nutný souhlas krajského úřadu a vyjádření školského poradenského zařízení.

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, § 2 odst. 2 říká, že přímou pedagogickou činnost vykonává mimo jiné asistent pedagoga. § 20 tohoto zákona hovoří o odborné kvalifikaci, která je nutná pro výkon funkce asistenta pedagoga a § 22 mluví o společných ustanoveních k získávání odborné kvalifikace.

Vyhláška MŠMT ČR č. 147/2011Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a vzdělávání dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů v § 7 odst.1 a 2 hovoří o hlavních činnostech AP a o náležitostech, které musí obsahovat žádost na zřízení funkce asistenta pedagoga.

Nařízení vlády č. 75/2005 o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků nařizuje AP rozsah 20 až 40 hodin týdně přímé pedagogické činnosti.

„Diskusi je nutno podrobit i samotný název funkce „asistenta“. Od dnes běžně obvyklého „osobního asistenta“ přikročilo MŠTM k termínu „asistent učitele“. Domnívám se, že ani tento návrh není zcela vhodný. Jestliže termín „osobní asistent“ je svázán s osobou dítěte a žáka s postižením a přespříliš implikuje institut sociální pomoci, pojem asistent učitele je jeho pravým opakem. Daný termín presumuje k „rukám“ učitele, nikoliv v zájmu dítěte s postižením, dětí zdravých, celé třídy. Proto osobně preferuji návrh „třídní asistent“.“(Michalík, 2002,s.49)

2.3 Hlavní činnosti asistenta pedagoga

Asistent pedagoga pracuje pod metodickým vedením třídního učitele nebo učitele odborných předmětů, který je zodpovědný za průběh a výsledky vzdělávání. Asistenta pedagoga podporují v jeho činnosti i pracovníci školských poradenských center. Jeho hlavní činnosti jsou:

- pomoc žákům s handicapem přizpůsobit se školnímu prostředí a začlenit se
- pomoc pedagogickým pracovníkům při výchově a vzdělávání

- pomoc žákům s probíranou učební látkou
- pomoc při komunikaci žáka s učitelem a se spolužáky
- pomoc při spolupráci se zákonnými zástupci žáka (Teplá, Šmejkalová, 2007)

2.4 Odborná kvalifikace asistenta pedagoga

§ 20 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů stanovuje jakou odbornou kvalifikaci musí asistent pedagoga získat:

- vysokoškolské vzdělání získané studiem programu v oblasti pedagogických věd
- vyšší odborné vzdělání získané studiem vyšší odborné školy v oboru vzdělání pedagogických asistentů nebo v oboru sociální pedagogiky
- střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru vzdělání pedagogických asistentů
- střední vzdělání s výučním listem získané ukončením středního vzdělávání a studiem pedagogiky
- základní vzdělání a absolvování akreditovaného vzdělávacího programu pro asistenty pedagoga realizovaného dalším zařízením, které se zabývá vzděláváním pedagogických pracovníků

§ 22 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů obsahuje společná ustanovení k získání odborné kvalifikace jimiž je studium pedagogiky v oblasti pedagogických věd v zařízeních určených k dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků pro asistenty pedagoga v rozsahu nejméně 80 hodin s obsahovým zaměřením na pedagogiku a psychologii.

Absolvent studia pro asistenty pedagoga získává jeho ukončením znalosti a dovednosti v oblasti pedagogických věd. Studium probíhá v zařízeních určených k dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků. Trvá nejméně 120 vyučovacími hodinami. Je ukončeno závěrečnou zkouškou před komisí. Úspěšným sloužením zkoušky získává absolvent studia osvědčení. (317/2005)

MŠMT pravidelně uveřejňuje a aktualizuje seznam akreditovaných vzdělávacích programů, které jsou určeny pro zájemce o práci asistenta pedagoga. Po jejich absolvování získají kvalifikaci potřebnou pro práci pedagogického pracovníka – asistenta pedagoga.

Pedagogičtí pracovníci, kam je zařazen i asistent pedagoga, mají povinnost po dobu své pedagogické činnosti dále se vzdělávat, čímž si upevňují, obnovují a doplňují svou kvalifikaci. Zvyšovat kvalifikaci si mohou:

- studiem na vysokých školách, v zařízeních určených k dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků a jiných vzdělávacích institucích, kterým byla udělena akreditace MŠTM
- samostudiem
- vzděláváním zdravotnických pracovníků podle zvláštního právního předpisu, pokud se jedná o učitele zdravotnických studijních oborů

Po úspěšném ukončení dalšího vzdělávání obdrží absolvent osvědčení, které mu vystaví vzdělávací instituce, která vzdělávání pořádala.(563/2004)

Asistent pedagoga by měl mít sám snahu prohlubovat si vzdělání, znalosti a dovednosti a snažit se zapojit do celoživotního vzdělávání.

2.5 Ekonomické zabezpečení funkce asistenta pedagoga

Financování dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami zajišťuje:

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen „školský zákon“), ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 492/2005 Sb. o krajských normativech
- Směrnice č. j. 28 768/2005-45, kterou se stanoví závazné zásady, podle kterých provádějí krajské úřady rozpis finančních prostředků státního rozpočtu

Normativní financování vzdělávacích potřeb žáků se zdravotním postižením se uskutečňuje na základě krajských normativů, pomocí :

- základní částky – závislé na tom o jestli se jedná o žáka v mateřské škole, základní škole, základní škole speciální, střední škole apod.

- příplatku závislém na:
  - druhu zdravotního postižení žáka (mentální, tělesné, zrakové, sluchové, kombinované postižení)
  - způsobu jakým je žák integrován (individuální, skupinová integrace)

Jedná-li se o školy a školská zařízení, která jsou zřizována krajským úřadem nebo obcí je stanovení výše základní částky a příplatku v plné kompetenci krajského úřadu a není ničím omezována. V případě, že jsou školy a školská zařízení zřizována obcemi a kraji, řídí se při podávání žádosti o navýšení rozpočtu pokyny a postupy příslušného krajského úřadu.

Pokud se jedná o školy a školská zařízení soukromá a církevní je financování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami uspořádáno:

- Zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen „školský zákon“), ve znění pozdějších předpisů
- vyšší normativů na kalendářní rok, které stanovuje MŠTM
- poskytování dotací ze státního rozpočtu(Teplá, Šmejkalová,2007)

2.6 Náplň práce asistenta pedagoga

V příloze č. 8 k vyhlášce č. 317/2005 Sb., je vymezena náplň práce asistenta pedagoga v jednotlivých platových třídách.

4. platová třída

Pomocné výchovné práce zaměřené na výuku základních návyků, způsobů chování, na ncvik základních hygienických, pracovních, společenských a jiných pravidel, dětí, žáků nebo studentů, vykonává pomocný vychovatel

5. platová třída

Rutinní výchovné práce zaměřené na upevňování společenského chování, hygienických, pracovních a jiných pravidel, na pomoc a péči při pohybových aktivitách dětí, žáků a studentů

6. platová třída

Cílené výchovné práce , která jsou zaměřené na vytváření základních životních návyků, hygienických, pracovních, společenských a jiných pravidel dětí, žáků a studentů

7. platová třída

Rutinní pedagogická činnost zaměřená na individuální práci s dětmi a žáky, výklad textu, učební látky, postupů, osvojování zručností a dovedností podle vzdělávacího programu

8. platová třída

Asistent pedagoga, který vykonává výchovnou a vzdělávací činnost podle pokynů a postupů, které stanoví učitel nebo vychovatel, která je zaměřená na speciální vzdělávání nebo specifické výchovné potřeby dítěte, žáka, studenta nebo na celé skupiny dětí

Konkrétní náplň práce asistenta pedagoga stanovuje ředitel příslušné školy na základě doporučení speciálního pedagogického centra. Ředitel přitom přihlíží na skutečné potřeby a možnosti integrovaného žáka a na možnosti školy. Asistent pedagoga pracuje pod vedením příslušného učitele, který je zodpovědný za průběh a výsledky vzdělávání.

2.7 Asistent pedagoga versus osobní asistent

2.7.1 Asistent pedagoga

Vykonává podpůrnou personální službu handicapovaným dětem, které jsou integrované v běžné škole. Pracuje pod metodickým vedením pedagoga, třídního učitele nebo učitele odborných předmětů. (Teplá, Šmejkalová, 2007)

Ve vyhlášce č. 147/2011 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných jsou popsány hlavní činnosti asistenta pedagoga:

- pomoc při výchovné a vzdělávací činnosti, pomoc při komunikaci s ostatními žáky, zákonnými zástupci integrovaných žáků a komunitou odkud žák pochází
- pomoc žákům přizpůsobit se školnímu prostředí
- pomoc žákům při vyučování a při přípravě na hodinu

- pomoc žákům s těžkým zdravotním postižením při sebeobsluze a pohybu ve škole, při akcích pořádaných školou mimo místo, kde škola vykonává vzdělávání

2.7.2 Osobní asistent

Osobní asistent vykonává sociální službu zajišťovanou v rámci MPSV. Není pedagogickým pracovníkem ani zaměstnancem školy, ale může ve škole působit. Rodiče využívají služeb osobního asistenta při dopravě dítěte do školy a domů, jako pomoc při převlékání a přezouvání a k doзору. (Teplá, Šmejkalová, 2007)

§ 39 odst. 1 a odst. 2 v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách říká, že osobní asistence je terénní služba, která je poskytována osobám se sníženou soběstačností a jejich situace potřebuje pomoc jiné fyzické osoby. Služba se vykonává bez časového omezení, v prostředí, ve kterém se potřebná osoba pohybuje a při činnostech, které sama vykonávat nemůže.

Služba obsahuje tyto činnosti:

- pomoc při péči o vlastní osobu
- pomoc při osobní hygieně
- pomoc při stravování
- pomoc při chodu domácnosti
- pomoc při výchově a vzdělávání
- pomoc při kontaktu s okolím
- pomoc při uplatňování práv, zájmů a při obstarávání osobních záležitostí

2.8 Podklady speciálního pedagogického centra pro zřízení funkce asistenta pedagoga

Podklady pro zajištění funkce asistenta pedagoga poskytuje školám speciálně pedagogické centrum, které má při zřizování této funkce velký význam. Na doporučení neexistují žádné oficiální formuláře a proto každé centrum používá své vlastní. V žádném případě se

nejedná o formální doporučení, ale na jeho vyhotovení je závislé schválení a finanční zajištění funkce asistenta pedagoga. Doporučení obsahuje:

- důvody zřízení funkce asistenta pedagoga
- rozsah činnosti asistenta pedagoga
- výše pracovního úvazku asistenta pedagoga
- doba trvání pracovního poměru
- návrh pracovní náplně

Doporučení je poskytováno v souladu s § 7 odst. 2 Vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a vzdělávání dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů. Doporučení se využívá nejen při zřízení funkce asistenta pedagoga, ale i k integraci, k zařazení dětí do speciální škol, do speciálních tříd běžných škol, při stanovení individuálního vzdělávacího plánu, k převedení dětí se zdravotním handicapem do jiných vzdělávacích programů. (Teplá, Šmejkalová, 2007)

2.9 Souhlas krajského úřadu se zřízením funkce asistenta pedagoga

Ředitel příslušné školy, která se rozhodla integrovat dítě se zdravotním handicapem předloží písemnou žádost o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga na příslušný krajský úřad. Žádost podává škola jejichž zřizovatelem je obec, kraj nebo svazek obcí. Žádost musí obsahovat:

- název a sídlo právnické osoby, která vykonává činnost školy
- počet žáků a tříd celkem
- počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- dosažené vzdělání asistenta pedagoga
- předpokládanou výši platu
- zdůvodnění potřeby zřízení funkce asistenta pedagoga
- cíl, který má být dosažen zřízením funkce asistenta pedagoga
- náplň práce asistenta pedagoga

K žádosti se přikládá doporučení na zřízení funkce asistenta pedagoga, které vystavilo speciální pedagogické centrum. Souhlas krajského úřadu je nezbytný z důvodů zvýšení finanční prostředků, které vzniknou zřízením funkce asistenta pedagoga ve škole. (Teplá, Šmejkalová, 2007)

2.10 Metodické vedení a podpora asistenta pedagoga

Metodické vedení a podpora asistenta pedagoga jsou odborné činnosti, které jsou zaměřené na úspěšné zvládnutí povinností asistenta pedagoga ve vztahu k žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami, ve vztahu k jeho zákonným zástupcům a ke spolupracovníkům. Ze strany školy ho provádí ředitel, třídní učitel, učitel odborných předmětů, vychovatel, školní psycholog, školní speciální pedagog a výchovný poradce. Ze strany speciálního pedagogického centra je to speciální pedagog. Metodická podpora je zaměřena na oblast:

- organizace vzdělávání, uspořádání školního roku, orientace v rámcových a školních vzdělávacích programech, obsah vzdělávání žáka
- specifika a potřeby jednotlivých žáků – možnosti a schopnosti žáka, využití individuálního vzdělávacího plánu, denní režim
- formy podpory žáka – využití didaktických a kompenzačních pomůcek, speciální přístupy a metody práce, hodnocení žáka, spolupráce s rodiči (Teplá, Šmejkalová, 2007)

2.11 Postup při zavádění funkce asistenta pedagoga

2.11.1 Spolupráce se školským poradenským zařízením

Pokud zařízení navrhne v rámci integrace zdravotně handicapovaného dítěte zřídit podpůrnou funkci asistenta pedagoga vystaví doporučení, které ředitel školy přiloží k žádosti o souhlas se zřízením této funkce. (Teplá, Šmejkalová)

2.11.2 Administrativní zabezpečení funkce asistenta pedagoga

Na základě doporučení školského poradenského zařízení zřídit funkci asistenta pedagoga danému dítěti zpracuje ředitel příslušné školy žádost o souhlas se zřízením funkce, kterou předloží příslušnému krajskému úřadu ke schválení. Žádost musí splňovat náležitosti,

které jsem uvedla již výše v 3.9. Žádost pošle na odbor školství krajského úřadu. Odbor školství může určit termín, do kterého přijímá a vyřizuje tyto žádosti. Pokud je žádost schválena může ředitel přijmout uchazeče o místo asistenta pedagoga.(Teplá, Šmejkalová)

2.11.3 Ekonomické zabezpečení funkce asistenta pedagoga

Současně s vyřizováním administrativních náležitostí vyřizuje i náležitosti ekonomické spojené se zřízením funkce asistenta pedagoga. O možnostech financování nově vzniklého místa jedná s obecním úřadem obce s rozšířenou působností, popřípadě s krajským úřadem.(Teplá,Šmejkalová)

2.11.4 Personální zabezpečení funkce asistenta pedagoga

Při výběru asistenta pedagoga postupuje ředitel stejně jako by obsazoval jakékoliv pracovní místo ve škole. Vyhledá vhodného kandidáta, který splňuje všechny potřebné předpoklady. Do pracovního poměru ho pokud možno přijme ještě před nástupem žáka do školy, aby se mohl asistent pedagoga na svou funkci dostatečně připravit. Podepíše s ním pracovní smlouvu na dobu neurčitou, jestliže to vyžadují okolnosti na dobu určitou. Ve smlouvě bude uvedena doba pracovního poměru, míra přímé pedagogické činnosti, náplň práce a platové zařazení. Asistent pedagoga se seznámí s prostředím školy, právními a interními předpisy školy, školním řádem a bezpečností práce. Ředitel mu stanoví kompetence ve vztahu k třídnímu učiteli, učitelům odborných předmětů a ostatním pracovníkům působícím ve třídě. Umožní asistentovi pedagoga důkladně prostudovat osobní dokumentaci žáka, kterému bude pomáhat. Zajistí mu konzultace a metodickou podporu v rámci školy a školního poradenského pracoviště. Zprostředkuje mu setkání se žákem a jeho zákonnými zástupci.(Teplá,Šmejkalová)

V případě, že asistent pedagoga nesplňuje požadavky na odbornou kvalifikaci, zajistí mu ředitel studium v akreditovaném vzdělávacím programu příslušného obsahu i rozsahu.(Teplá,Šmejkalová,2007)

3 INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN

§ 18 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen „školský zákon“), ve znění pozdějších předpisů umožňuje ředitelům škol na doporučení školského poradenského zařízení povolit nezletilému žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním individuální vzdělávací plán.

„Individuální vzdělávací plán se stanoví v případě potřeby především pro individuálně integrovaného žáka, žáka s hlubokým mentálním postižením, případně také pro žáka skupinově integrovaného nebo pro žáka speciální školy.“ (147/2011, §6, odst.1)

Každý individuální vzdělávací plán (dále jen IVP) vychází ze školního vzdělávacího programu školy, kterou má integrovaný žák navštěvovat. Přihlíží se k výsledkům vyšetření ve speciálně pedagogickém centru, jak k vyšetření psychologickému, tak ke speciálně pedagogickému. Dále ke stanovisku praktického lékaře pro děti a dorost nebo jiného odborného lékaře nebo odborníka a k vyjádření názorů zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka. Je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáků. (Fischer, Škoda, 2008)

Individuální vzdělávací plán by měl být vytvořen před nástupem žáka do školy , nejpozději měsíc po jeho nástupu. Předpokladem pro dobře vypracovaný plán je absolutní spolupráce školy s speciálním pedagogickým centrem (dále jen SPC), možnosti školy, do které přichází dítě s handicapem , jeho schopnosti a možnosti. Hlavní roli při vypracování IVP má třídní učitel nebo učitel vyučovacího předmětu, který upravuje organizaci nebo obsah vzdělávání. Na jeho vypracování se dále může podílet školní psycholog, výchovný poradce, speciální pedagog, psycholog a zákonný zástupce žáka nebo zletilý žák. Kopie je zaslána na SPC. (Michalík, 2002)

Individuální vzdělávací plán se může během celého školního roku doplňovat nebo upravovat podle potřeby. Za jeho vypracování zodpovídá ředitel, který s jeho konečnou podobou seznámí zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka a toto potvrdí svým podpisem. SPC sleduje jeho plnění a dvakrát ročně vyhodnocuje jeho dodržování. Pokud dojde k porušení IVP, některého z pracovníků podílejících se na jeho plnění, je o tom pracovníkem SPC informován neprodleně ředitel školy. Zákonnému zástupci žáka nebo zletilému žákovi poskytuje SPC v případě potřeby poradenskou pomoc po celý školní rok. (147/2011)

3.1 Obsah individuálního vzdělávacího plánu

- údaje o obsahu, rozsahu, průběhu a způsobu poskytování individuální speciálně pedagogické péče
- údaje o cíli vzdělávání žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, způsob hodnocení a klasifikace, pedagogické postupy, způsob zadávání a plnění úkolů, konání závěrečných zkoušek
- nutnost dalšího pedagogického pracovníka, který se podílí na práci se žákem
- zajištění tlumočnických služeb v případě vzdělávání žáka se sluchovým postižením a rozsah těchto služeb
- seznam učebním, kompenzačních a rehabilitačních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů nezbytných pro výuku žáka
- určení pedagogického pracovníka z SPC, se kterým bude škola spolupracovat po dobu integrace žáka
- potřebu navýšit finanční prostředky
- závěry psychologických speciálně pedagogických vyšetření(147/2011)

3.2 Zásady tvorby individuálního vzdělávacího plánu

- důvěrná znalost osobní anamnézy dítěte, stanovisek a posudků odborníků na daný typ zdravotního postižení, rodinného prostředí
- znalosti problematiky daného postižení, stupně postižení
- znát v základních rysech osobnost dítěte, jeho základní předpoklady, motivaci, prvky struktury osobnosti, které mohou ovlivnit jeho školní úspěšnost
- brát na zřetel nutnost týmové spolupráce s odborníky na daný typ postižení, počítat s účastí rodiny při přípravě, plnění a kontrole IVP. Brát ho jako společný materiál všech, kteří se podílejí na jeho vzniku. Může být smlouvou, která zabezpečuje potřeby integrovaného dítěte.
- dobrá znalost podmínek prostředí, kde se bude IVP realizovat. Jde jak o podmínky prostorové, materiální, o vybavenost pomůckami a podpůrnými prostředky, tak o pedagogicko-psychologické podmínky v příslušné škole a

třídě v nichž se bude integrované dítě nacházet. Vedle makroklimatu školy půjde i o mikroklima třídy.(Müller,2004)

3.3 Prostředky speciálně pedagogické podpory

Prostředky, kterých bude použito při naplnění cílů IVP:

- pravidla spolupráce s SPC
- využití podpůrného učitele nebo osobního asistenta a stanovení jejich spolupráce s učitelem
- služby odborných pracovníků (tlumočnická znaková řeč, logoped, odborník na Braillovo písmo, rehabilitační pracovník, psycholog apod.)
- speciální pomůcky, způsob pořízení a využití pomůcek, možnost zapůjčení v SPC nebo jejich zakoupení z prostředků určených pro integraci, ze sponzorských příspěvků nebo získaných ve spolupráci s rodiči
- jmenovité uvedení všech pracovníků, kteří se podílejí na integraci dítěte a kontakty na ně(Müller, 2004)

3.4 Speciálně-pedagogické metody, postupy a organizační formy

Popis metod, postupů a forem, které budou využity při plnění IVP:

- úpravy učebního plánu – snížení počtu hodin, úlevy ve vybraných předmětech, výjimečné osvobození z vybraného předmětu
- úpravy učebních osnov – výběr základního a podstatného učiva
- způsob integrace v konkrétní třídě – úplná, částečná nebo modifikovaná integrace a uvedení předmětů jichž se to týká
- využití dovedností a znalostí dítěte ke zvládnutí učiva a upevnění jeho postavení ve třídě(Müller, 2004)

Každodenní práce s IPV je nezbytným předpokladem vzdělávacího úspěchu.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 CHARAKTERISTIVA VÝZKUMU

„Empirický výzkum v pedagogice je činnost zaměřená na řešení edukačních problémů. Vychází z přesného vymezení problému a uplatňuje přiměřené metody k jeho zkoumání. Funkcí výzkumu je analýza jevů a následná syntéza jejich zjištěných projevů s cílem umožnit extrapolaci ověřených faktů, příp. jejich využití.“(Maňák,Švec, 2004,s.10)

V praktické části bakalářské práce bych chtěla zjistit, jak jsou rodiče spokojeni s prací asistenta pedagoga, který pracuje s jejich dětmi ve škole. Jestli je přítomnost asistenta pedagoga při integraci handicapovaného dítěte nezbytná a zda jsou asistenti pedagoga pro integrované děti přínosem. Pro tato zjištění použiji kvalitativní výzkum.

4.1 Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu je analyzovat pozitiva a negativa práce asistenta pedagoga z pohledu rodičů handicapovaných dětí. Dalším cílem je objasnit význam a smysl práce asistenta pedagoga a zjistit, zda jsou rodiče handicapovaných dětí spokojeni nebo nespokojeni s prací asistenta pedagoga.

4.2 Výzkumný problém

S asistentem pedagoga jsem se setkávala jako rodič handicapovaného dítěte. Ne vždy hodnotili rodiče jejich práci kladně a někdy i oprávněně. Proto bych se chtěla ve svém výzkumu zabývat problémem **Jak hodnotí práci asistenta pedagoga rodiče handicapovaných dětí, které jsou integrovány v běžné škole?**

4.3 Výzkumné otázky (VO)

Výzkumný problém jsem pro účel této bakalářské práce rozpracovala do těchto dílčích otázek.

VO1: Jaká pozitiva a negativa vidí rodiče handicapovaných dětí v práci asistenta pedagoga?

VO2: Jak ovlivnila přítomnost asistenta pedagoga chování a školní výkon dětí s handicapem?

VO3: Jaký smysl a význam má práce asistenta pedagoga?

VO4: Jaký vztah vznikl mezi dítětem a asistentem pedagoga?

4.4 Výzkumná metoda

Vzhledem k tomu, jakou problematikou se chci zabývat, zvolila jsem kvalitativní výzkum, kterým chci zjistit právě kvalitu práce asistenta pedagoga.

Kvalitativním výzkumem jsou označovány různé přístupy (metody, techniky) určené ke zkoumání pedagogických jevů, kdy do popředí nevystupuje kvantifikace dat, ale jejich podrobná kvalitativní analýza.(Maňák,Švec, 2004)

Jako metodu sběru dat jsem se rozhodla použít polostrukturovaný rozhovor.

Jeho cílem je získat podrobné a ucelené informace o studovaném jevu.(Švaříček, Šedřová a kol,2007)

Při rozhovoru jsem použila předem připravený okruh otázek, které jsem podle potřeby obměňovala nebo doplňovala.

Od respondentů jsem získala souhlas s pořízením audiozáznamu z našeho rozhovoru. Tento audiozáznam jsem po ukončení rozhovoru přepsala do textové podoby a zápis jsem použila k dalšímu zpracování.

Výsledky mého výzkumu předkládám v následujících kapitolách mé bakalářské práce.

4.5 Výzkumný vzorek

Výzkumník do svého vzorku vybírá respondenty, kteří jdou pro daný účel příznační, jde o tzv. záměrný výběr.(Maňák,Švec, 2004)

V mém případě jsem si respondenty vybírala z řad rodičů handicapovaných dětí, které jsou integrované v běžné škole. Ty, se kterými jsem měla provedený rozhovor, jsem požádala, zda by mi nemohli doporučit další rodiče. Tak jsem měla k dispozici další kontakty .

Respondenty, kteří s námi spolupracují, požádáme o kontakty na další možné osoby, které by odpovídali našim požadavkům. Tak můžeme získat další respondenty.(Mioviský, 2006)

Během výzkumu jsem pomalu sestavovala potřebnou skupinu respondentů, která měla nakonec 8 členů. Průzkum jsem prováděla ve třech okresech. U většiny dětí probíhá indivi-

duální integrace, pouze dvě děti jsou integrovány skupinově. Všechny dotazované jsem ubezpečila, že výzkum je zcela anonymní a že nikde nebudou uvedena jejich jména a adresy.

Abych zachovala anonymitu rodičů, nahradila jsem jejich jména písmenem R a přiřadila jim číslo, které odpovídá pořadí rozhovoru, který jsem s nimi dělala.

Pro lepší přehled o dětech, které využívají služeb AP jsem sestavila tabulku s jejich základními údaji.

Tabulka 1: Základní údaje o dětech

označení	Pohlaví	Věk	Třída	Handicap	Způsob integrace
pohlaví	dítěte	dítěte			
R 1	dívka	11	5.	DMO	Individuální
muž					
R 2	dívka	10	4.	DMO	Individuální
muž					
R 3	chlapec	14	7.	Dandy-Walker syndrom	Skupinová
žena					
R 4	dívka	14	7.	Nevidomá	Individuální
muž					
R 5	chlapec	12	5.	Autismus	Skupinová
žena					
R 6	chlapec	10	4.	Binární svalová artrozie	Individuální
žena					
R 7	chlapec	18	2. střední školy	DMO	Individuální
žena					
R 8	chlapec	17,5	1.obchodní školy	DMO	Individuální
žena					

4.6 Vstup do terénu

Po získání teoretických znalostí z odborné literatury a prostudování zákonů, které se týkají integrace zdravotně handicapovaných dětí a asistentů pedagoga, jsem se vydala do terénu sbírat potřebné podklady pro mou práci. Protože já sama mám zdravotně handicapovaného syna, stýkám se s několika rodiči zdravotně handicapovaných dětí. Vím, že některé z nich navštěvují běžnou školu a využívají služeb asistenta pedagoga. Využila jsem této skutečnosti a tyto rodiče oslovila. Objasnila jsem jim důvody, proč se na ně obracím. S ochotou mi vyhověli a také mi doporučili další rodiče, kteří by se mohli stát mými respondenty, protože splňují mé požadavky. Na základě takto získaným informací jsem se obracela na další možné aktéry mého výzkumu. Oslovovala jsem je telefonicky a během hovoru jsem je obeznámila se základními informacemi a domluvila si s nimi schůzku.

Ve všech případech zvolili respondenti místem schůzky jejich domovy, protože všichni pečují o handicapovanou osobu a tu nemohou nechat bez dozoru, nebo kromě této osoby se starají ještě o jiné děti, které nemají komu svěřit do opatrování. Ne vždy rozhovor proběhl nerušeně. Stávalo se, že rodič se během hovoru musel věnovat handicapovanému dítěti nebo dalším dětem. I přesto se nenechal se vyvést z míry a na rozhovor se plně soustředil.

Na začátku rozhovoru jsem rodiče požádala o souhlas s pořizováním audiozáznamu, který dále použiji ke zpracování ve svém výzkumu, s čímž všichni souhlasili. Dále jsem je informovala o tom, že zachovám jejich anonymitu a také o tom, kdy a kde se mohou s výsledky mé práce seznámit.

Na začátku rozhovoru jsem získala základní informace o dítěti a pak kladla připravené otázky. Podle odpovědí získaných od respondentů jsem některé otázky přeformulovala nebo zcela vypustila, případně jsem položila doplňující otázku.

Na závěr jsem respondentům poděkovala za jejich ochotu a čas, který mi věnovali a ubezpečila je o anonymitě našeho setkání, neboť někteří z nich projevovali obavy, aby nedošlo k jejich odhalení.

4.7 Základní scénář polostrukturovaného rozhovoru

Představy o práci AP

1. Jaké představy panují o práci AP?
2. Kdo si myslíte, že by mohl pracovat jako AP?
3. Myslíte si, že by měl mít AP základní znalosti psychologie, pedagogiky, biologie nebo medicíny?
4. Jaké věkové rozmezí a pohlaví je reálné pro práci AP a proč?

Délka využívání AP dítětem

5. Jakým způsobem byl vybrán AP vašemu dítěti?
6. Jak dlouho využívá služeb AP vaše dítě?
7. Je to jeho první AP?
8. Máte zkušenosti s více AP?
9. Je dobře seznámen s druhem jeho postižení?

Spolupráce dítěte s AP

10. Jaký vztah má k vašemu dítěti?
11. Jaký vztah má vaše dítě k asistentovi?
12. Vysvětlete mi způsobem spolupracuje AP s vaším dítětem? V čem spolupráce spočívá?
13. Jak tuto spolupráci vaše dítě hodnotí?

14. Používá vaše dítě k výuce zvláštní pomůcky? Kdo se podílí na jejich přípravě?

15. Pracuje s nimi AP?

16. Pomáhá dítěti i o přestávkách? Např. při hygieně nebo svačině?

Vliv AP na dítě

17. Ovlivnila přítomnost AP chování vašeho dítěte?

18. Ovlivnila práce AP školní výkon vašeho dítěte?

19. Zajímá se AP o mimoškolní aktivity vašeho dítěte?

20. Setkává se s dítětem v některém jeho zájmovém kroužku mimo školní vyučování?

Hodnocení práce AP rodičem

21. Jaká pozitiva vidíte v práci AP a proč?

22. Jaká negativa vidíte v práci AP a proč?

23. Jak hodnotíte spolupráci AP s vaším dítětem vy?

24. Jak probíhá vaše spolupráce s AP v rámci školy?

25. V čem spatřujete její pozitiva?

26. V čem spatřujete její negativa?

27. Probíhá vaše spolupráce i mimo školu?

28. Máte představu o spolupráci pedagogů s AP?

5 PREZENTACE VÝZKUMU

Ke zpracování získaných dat jsem použila otevřeného kódování.

Kódování je proces, při kterém jsou údaje rozebrány, načrtnuty a sestaveny novým způsobem. Text je rozdělen na jednotky. Těm jsou přiděleny kódy, které jsou zařazovány do kategorií. Použijeme některou analytickou strategii, která nám umožní vytvořit kostru analytického příběhu. Kostra slouží jako osnova výzkumné zprávy. (Švaříček, Šedřová, 2007)

5.1 Kategorie

Po ukončení rozhovoru jsem jej celý doslovně přepsala. Následně jsem důkladně procházela odpovědi na otázky a jednotlivým jevům jsem přidělovala kódy, které jsem zaznamenávala na zvláštní papír. Získané kódy jsem soustředila podle stejného významu do jedné skupiny a tím vytvořit kategorie. Vznikly mi čtyři kategorie a 18 podkategorií.

1. kategorie Spolupráce

Podkategorie:

- spolupráce AP s dítětem
- hodnocení spolupráce
- zvláštní pomůcky a práce s nimi
- pomoc o přestávkách
- spolupráce AP s rodiči

2. kategorie Vztahy

Podkategorie:

- vzájemné vztahy
- vliv na chování a školní výkon
- kontakt mimo školu
- zájem o aktivity

3. kategorie Škola a AP

Podkategorie:

- vzdělání a znalosti AP
- věk a pohlaví
- výběr AP
- obeznámení s handicapem
- spolupráce AP s pedagogy

4. kategorie Hodnocení AP

Podkategorie:

- představy o práci AP
- zkušenosti s prací AP
- pozitiva práce AP
- negativa práce AP

5.2 Zpracování výzkumu

1. kategorie Spolupráce

Podkategorie: Spolupráce AP s dítětem

Kódy:

pomáhat, doprovázet, přichystat, připravit, dopomáhat, přepisovat, připravit, zapisovat,

Otázka: Vysvětlete mi jakým způsobem spolupracuje AP s vaším dítětem? V čem spolupráce spočívá?

...,pomáhá ji třeba s přesuny ze třídy do třídy, pomáhá ji nachystat pomůcky ... ji připravuje ty texty, přepisuje do Braiellova písma ... paní učitelka říká otázky, děcka to normálně píšou, moje dcera vlastně odpovídá ústně, paní asistentka to zapisuje ... lyžařský výcvik byly spolu, veškery výlety“...

...,sedí vedle něho a dělá mu zápisy, nebo když píšou písemku tak ji diktuje té asistentce a ona to zapisuje ... takže ona v podstatě mu tam s tím dopomáhá“...

...„když něco nestíhá, tak to za ni udělá, když jsem říkal příklad to rýsování ... se kolektiv přesunuje, tak ho taky, aby všechno stíhalo ... když chodili do knihovny, tam měli akci přespaní, tak zase se nabídla, že s ní tam bude ... jela třeba na školu v přírodě, tak to též jede.“

Asistent pedagoga je přítomen v hodině a aktivně spolupracuje s dítětem. Podílí se na pořizování zápisů učiva z hodin. Pod vedením dítěte vypracovává úkoly, které nemůže z důvodů svého handicapu vykonávat. Přípravuje a přepisuje potřebné podklady pro vyučování. Chystá pomůcky. Zúčastňuje se s žákem mimoškolních akcí, které jsou pořádané školou a tím mu umožňuje stálý kontakt s jeho spolužáky..

Podkategorie: Hodnocení spolupráce

Kódy:

spokojenost, kritičnost, dobře, nehodnotí, pozitivně, kladně

Otázka: Jak tuto spolupráci vaše dítě hodnotí?

...„dcera je spokojená, si myslím.“

...„bývá taková do puberty, takže už někdy i kriticky“...

„Posledního půl roku dobře ... Že syn dobře reaguje na určité věci, zvyká si vlastně, je ochotný s ní spolupracovat, nechová se nějak negativně k ní.“

...„především kamarádský ...jsou v podstatě kamarádky ... povídají si ... mají k sobě blízko.“

Rodiče konstatovali, že děti jsou se spoluprací s asistentem pedagoga spokojeni. Pokud mohou vyjádřit svůj názor, hodnotí ji kladně, pozitivně, ale někdy i kriticky.

Podkategorie: Zvláštní pomůcky a práce s nimi

Kódy:

psací potřeby, výpočetní technika, speciální stůl a židle, rehabilitační pomůcky, didaktické pomůcky, zvětšené texty

Otázka: Používá vaše dítě k výuce zvláštní pomůcky? Kdo se podílí na jejich přípravě?

„Určitě tužky, teď ji učíme na notebook ... jinak má židli a stůl speciální.“

„Používají rehabilitační míče a různé didaktické pomůcky, hračky“ ...

„K výuce akorát notebook používá“ ... „Ano pracuje.. Bez toho by to nešlo.“

... „, má i vlastně zrakovou vadu tak to má všechno jako zvětšené, nějaké fixy ... kalkulačku používá“ ...

„Ano. Paní asistentka samozřejmě, rodina samozřejmě.“

Pokud žák používá při vyučování zvláštní pomůcky, tak se na jejich přípravě podílí asistent, který s těmito pomůckami umí pracovat.

Podkategorie: Pomoc o přestávkách

Kódy:

přesuny, svačina, toaleta, příprava, přichystání, oblékání

Otázka: Pomáhá dítěti i o přestávkách? Např. při hygieně nebo svačině?

„Ano, svačinky, toaletu.“

„No určitě, já si myslím, že na ty záchody a svačiny a ostatní věci ... vypraví ho, obleče“ ...

„Pomáhá mu, když jde třeba na WC , tak tam mu pomáhá se dostrojít ... nachystá mu asi svačinu, vytáhne mu věci, takový základy.“

Asistent pedagoga je nápomocen dítěti i o přestávkách. Pomáhá dítěti s přesuny do jiných učeben. Chystá svačiny, doprovází ho na toaletu, připravuje pomůcky na vyučování. Pokud je to nudné dítě obléká.

Podkategorie: Spolupráce AP s rodiči

Kódy:

každodenní kontakt, deníček, zápisy, oboustranná komunikace, osobní sdělení, pokyny, telefonování, informace, přehled, postřehy

Otázka: Jak probíhá vaše spolupráce s AP v rámci školy?

„Tak vzhledem k tomu, že já vlastně vozím dítě do školy a odvádím ze školy takže my se vidíváme dvakrát denně ... Takže buď teda ústně, samozřejmě voláme si, pokud narazíme na nějaký problém, voláme si. Můžu volat asistentce kdykoli chci v podstatě. Tam je ta komunikace a naopak ona mě ... máme zavedený nějaký systém v podobě úkolového deníčku, kde se zapisují poznámky ... je třeba dodělat, doučit se“ ...

...„syna každý den dovážíme autem, takže my jsme každý den v kontaktu. Takže pokud je nějaký úkol nebo něco, tak vždycky řeknou nebo to má napsané, má prostě takový notýsek, kde prostě je to napsaný.“

„Pozitiva spatřuji v tom, že já se opravdu dozvím, co v té škole dělal, protože on mi to neřekne sám. Takže já si to pak přečtu v tom notýsku. Co ten den dělal, čím se zabývali“ ...
„Co potřebujeme tak si zavoláme“ ...

...„každý den ve styku ráno a v poledne“ ...

Spolupráce rodičů s asistentem pedagoga v rámci školy probíhá ve většině případů jejich přímým kontaktem v době, kdy své dítě do školy přiváží nebo odváží. Velmi dobře se osvědčilo používání tzv. deníčku, kde asistent každý den zapisuje domácí úkoly dítěte. Co se má naučit na příští vyučování, své postřehy z hodin a organizační záležitosti. Sám rodič, využívá možnosti psát do deníčku poznámky nebo postřehy z domácí přípravy dítěte, aby byl asistent informován o eventuálních problémech, které se během přípravy vyskytly a případně je mohl konzultovat s vyučujícím a najít cestu k jejich odstranění. Rodiče také využívají v případě nesnází možnosti jejich konzultace s asistentem po telefonu, kdy se daný problém může vyřešit okamžitě. Díky těmto možnostem má rodič přehled o školních výsledcích svého dítěte a nejen o nich, ale i o všem co se jeho dítěte týká. To hodnotí jako pozitivum.

2. kategorie Vztahy

Podkategorie: Vztahy mezi AP a dítětem

Kódy:

kamarádský, kladný, odměřený, bezproblémový, v pořádku, vstřícnost, blízkost

Otázka: Jaký vztah má k vašemu dítěti?

„Dcera říká, že ji má rada, ale já si myslím, že odměřený.“

„Myslím si, že se to poslední dobou zlepšuje ... vždycky ten začátek školního roku je pomalejší, než si na sebe zvyknou, ale teď si myslím, že už je to bez problémů.“

Otázka: Jaký vztah má vaše dítě k asistentovi?

... „především kamarádský ... mají k sobě blízko“.

„Já teda doufám, že dobrý, ... jakože funguje v pořádku.“

Rodiče hodnotí vztah jako dobrý, kladný, kamarádský a bezproblémový, který někdy přetrvává i po ukončení jejich „pracovního“ kontaktu. Pouze jeden rodič hodnotí vztah jako odměřený.

Podkategorie: Vliv na chování a školní výkon

Kódy:

zlepšení, nelze posoudit, určitě, pečlivost, snaživost, píle, výkonnost, impuls

Otázka: Ovlivnila přítomnost AP chování vašeho dítěte?

„Jak se do vezme, do jisté míry.“

„Tak určitě je tam zlepšení, protože my jsme ho měli kdysi než začal chodit na školu ve stacionáři v Přerově a oproti tomu stacionáři je tam stoprocentní zlepšení. No takže určitě jo.“

Otázka: Ovlivnila práce AP školní výkon vašeho dítěte?

„Díky tomu, že ten asistent pedagoga mu pomáhá je lepší, pečlivá, snaživá.“

... „zdokonalila se , že nezaostává, ten pedagog ji opět žene dopředu.“

„Já myslím, že mu dost dopomohla. Třeba teď to není tak nápadný, ale na základní škole tam byly problémy, tam to dělalo hodně“ ...

... „že paní asistentka ta naše je nemocná a nechci říct, že to nefunguje, ale je to problematictější.“

U některých dětí působí přítomnost asistenta pedagoga kladně na jejich chování, jiné neovlivnila. Přítomnost asistenta pedagoga má vliv na školní výkon dítěte. Děti, které spo-

lupracují s asistentem pedagoga se staly pečlivější, snaživější, zdokonalily se. Nezaostávají za ostatními žáky. Přítomnost asistenta pedagoga jim umožňuje lépe se soustředit a pochopit probíranou látku. Pokud není asistent přítomen, je to pro ně těžší.

Podkategorie: Kontakt mimo školu

Kódy:

nemoc, návštěva, úkoly, probírání, posezení u kávy, řešení problémů, kontakt po telefonu,

Otázka: Probíhá vaše spolupráce i mimo školu?

„Neprobíhá, výjimkou nemoci. Přinese domácí úkoly a vysvětlí dodatečně nějakou látku, ale jenom stručně abychom věděli, navede nás jakým způsobem pracovat“ ...

... „když je dcera nemocná, tak přijde za ní ... začne ji učit nebo též tu látku probírá a pořád jsme v kontaktu na telefon“ ...

„Co je to mimo školu. To, že si opravdu telefonujeme to jo. To, že občas se prostě navštívujeme, ale není to intenzivní navštěvování ... ale není to vždy o škole, ale spíš je to o tom, že se prostě známe, jsme známí, sedneme si na to kafe a při tom samozřejmě narazíme i na nějaký problém ten školní“ ...

Když je dítě nemocné, navštíví jej asistent doma. Přinese mu úkoly a pokud to zdravotní stav dítěte dovolí, vysvětlí mu probírané učivo nebo seznámí rodiče s tím, jak postupovat při přípravě dítěte do školy. V jiných situacích, kdy vztah mezi dítětem a asistentem pedagoga přerostl v blízký až kamarádský, setkávají se rodiče a děti s asistentem pedagoga nezávazně i mimo školu při kávě, kde dochází i k řešení školních problémů. Obě strany využívají i možnosti kontaktu po telefonu.

Podkategorie: Zájem o aktivity

Kódy:

přehled, informovanost, náklonnost, zájem

Otázka: Zajímá se AP o mimoškolní aktivity vašeho dítěte?

„Určitě, ona má přehled o všem, co dcera dělá“ ...

„Ony jsou v podstatě kamarádky ... si povídají.“

„Podrobněji, jako zajímá. Jestli se o tom spolu baví, jako my to spolu neřešíme. Oni určitě, ona všechno ví“...

...„tahle, ta to nemůže tak nějak sledovat, ale co byla před tím, to bylo úžasný“...

„On žádné zájmové kroužky nemá, takže bohužel ne.“

Asistent pedagoga nejenže pomáhá dítěti ve škole, také se informuje o jeho mimoškolní aktivitu. Jeví o ně zájem a má o nich přehled. I když se s ním neseťkává v žádném zájmovém kroužku mimo školu.

3. kategorie Škola a AP

Podkategorie: Vzdělání a znalosti AP

Kódy:

vzdělání, porozumění, cit, vztah, odbornost, znalosti, zkušenosti, základy

Otázka: Kdo si myslíte, že by mohl pracovat jako AP?

...„ v podstatě kdokoliv, kdo má na to vzdělání a potřebnou kvalifikaci. ... „spíš to vzdělání a nějaký ten cit k té práci.“

...„ vysokoškolsky vzdělaný, hlavně ať trochu rozumí učení“...

„Určitě ten, kdo se tomu chce věnovat, kdo prostě chce pracovat s dětmi...,ale musí to být člověk, který něco o tom ví.“

Otázka: Myslíte si, že by měl mít AP základní znalosti psychologie, pedagogiky, biologie nebo medicíny?

„Určitě té psychologie bych řekla, určitě medicíny“...

„No vystudovanou pedagogiku a psychologii by měl mít určitě, takový úplný základy, protože bez toho se na základní škole neobejde.“

Jako asistenta pedagoga preferují rodiče člověka, který má potřebné odborné vzdělání, buď středoškolské, pedagogické nebo vysokoškolské, aby mohl profesionálně pracovat s handicapovanými dětmi. Dále je pro ně důležité, aby měl asistent pedagoga k handicapovaným dětem kladný vztah, zkušenosti s prací s nimi a měl pro ně pochopení a

porozumění. Přiřkládají velkou váhu základním znalostem z pedagogiky, psychologie a medicíny.

Podkategorie: Věk a pohlaví

Kódy:

bezvýznamnost, žádná role, zdatnost, odolnost, střední věk

Otázka: Jaké věkové rozmezí a pohlaví je reálné pro práci AP a proč?

... „jedna měla nějakých jednadvacet, a teď má asistentku, která má pětapadesát, myslím si, že to není o věku je to spíš o těch zkušenostech,“ ...

„Má mladší paní kolem třiceti pěti let a taky je velice taková hodná ... na tom nezáleží, protože co měl tu původní asistentku, tak ta byla už v důchodě i ten manžel vlastně těsně před důchodem a zvládali to, takže já si myslím ne, jinak tam měl na zkoušku nebo na praxi i mladého kluk, který teprve dělá školu, myslím že vůbec na věku nezáleží, záleží jak se cítí fyzicky a jak to zvládá psychicky.“

„Tak to si myslím, že určitě je to jedno, jestli muž nebo žena. To je v podstatě jedno. Věková hranice 20 a výš.“

Podle respondentů pohlaví a věk u asistentů pedagoga nehraje roli.. Ti, kteří mají zkušenosti s prací více asistentů, preferují střední věkovou hranici. Důraz spíše kladou na zkušenosti nebo fyzickou a psychickou zdatnost a odolnost.

Podkategorie: Výběr AP

Kódy:

přidělení, doporučení, rozhodnutí, konzultace, návrh, výběr

Otázka: Jakým způsobem byl vybrán AP vašemu dítěti?

„Prvního asistenta jsme dostali přiděleného v podstatě výběrem z úřadu práce ... druhou jsme si vybrali sami v podstatě s konzultací se školou ... třetí, poslední nám byla přidělena v podstatě ze školy.“

„To vybírá vždycky paní ředitelka nebo pan ředitel a psychologka.“

„Škola, já jsem víceméně neměla ani možnost do toho zasáhnout.“

Jak uvádějí rodiče zdravotně handicapovaných dětí ve svých odpovědích, asistenta pedagoga vybírala většinou sama škola. V některých případech s nimi výběr konzultovala anebo na jejich doporučení asistenta přijala.

Podkategorie: Obeznamení s handicapem

Kódy:

seznámen, informován

Otázka: Je dobře seznámen s druhem jeho postižení?

„Relativně jo. Otázka je nakolik to ten asistent pochopil.“

„Je dobře seznámen.“

„Myslím, že až tak jsme to dokonale neřešili. Ví jakou má diagnózu a zhruba jsme mu řekli, jak s ním zacházet.“

Všichni asistenti pedagoga jsou seznámeni s druhem postižení dítěte.

Podkategorie: Spolupráce AP s pedagogy

Kódy:

pomáhat, doplňovat, fungovat, radit, konzultovat, probírat, řešit, nahradit

Otázka: Máte představu o spolupráci pedagogů s AP?

„Ony se v té třídě doplňují. Ona paní učitelce pomáhá, když ve třídě nestíhá někdo jiný než dcera, tak jí pomáhá a zrovna, když tam paní učitelka není, tak ona zrovna tu hodinu přebírá. Doplňují se navzájem. Zatím to jako funguje.“

„Řekl bych, že částečně ano..., asistentka pokud tady třeba něčemu nerozumí, konzultuje s učitelem“...

Někteří respondenti mají představu o spolupráci asistenta pedagoga s pedagogy jejich dítěte. Vědí o tom, že spolu řeší problémy, které se vyskytnou během vyučování. Konzultují a probírají spolu průběh výuky, vzájemně se doplňují. V případě nutnosti učitel asisten-

tovi radí, jak při hodině postupovat. Asistent pedagoga učiteli pomáhá nejen s výukou handicapovaného dítěte, ale v rámci začleňování dítěte do kolektivní práce ve třídě i s ostatními žáky. V případě potřeby nahradí chybějícího učitele při vyučování.

4. kategorie Hodnocení AP

Podkategorie: Pozitiva práce AP

Kódy:

pozitivum, přítomnost, pomoc, učení, vybudování vztahu, důvěra, jistota, opora,

Otázka: Jaká pozitiva vidíte v práci AP a proč?

„Že nám toho hodně ulehčí s dcerou, ... ona se s ní pořád učí, to co ona nestíhá, dokola“ ...

„Myslím si, že to dobře působí na to dítě, že vlastně není vázáno na určitý osoby s kterými třeba žije doma, ale tím pádem si zvyká na ostatní, vlastně pomocí toho asistenta si zvyká na jiné okolí, jiné prostředí na ostatní spolužáky“ ...

... „velký klad je, pokud to dítě má s tím asistentem vybudovaný vztah ... Ono je to kamarádství, ale s tím, že je tam pořád držený jakýsi odstup ..., že pokud by byla bez asistentky, tak by nemohla tuto školu vůbec dělat samozřejmě jako klasickou“ ...

„Tak jak říkám, určitě udělal velký pokrok. Určitě se hodně naučil, ... takže si myslím že je dobrá věc ten asistent pedagoga.“

„Pozitiva určitě, že mu pomůže, jako je s ním. Myslím si, že má takovou tu jistotu kluk, když vedle něho sedí někdo a ví že se na něho může obrátit“ ...

Jako pozitivum respondenti hodnotí to, že přítomnost asistenta pedagoga umožňuje jejich dětem vzdělávat se na běžné škole. Oceňují pomoc asistenta pedagoga dítěti během celého vyučování. Kladně hodnotí vybudování dobrého vztahu mezi oběma aktéry. Rodiče vědí, že v případě potřeby se má jejich dítě na koho obrátit s prosbou o pomoc.

Podkategorie: Negativa práce AP

Kódy:

negativní přístup, nepřítomnost, nepochopení, omezování kontaktů

Otázka: Jaká negativa vidíte v práci AP a proč?

„Vidím negativum v tom, že udělá akorát to co musí a nic nad rámec.“

...„bohužel jsem se setkali i s tím, že byl přístup asistenta negativní.“

„Trošku možná ... přímý kontakt s ostatními dětmi ... momentálně se ve škole přesunujeme v podstatě čtyřikrát pětkrát za den do různých učeben, tak ta asistentka chodí s ní a v té chvíli ostatní děti samozřejmě berou tu asistentku něco jako paní učitelku a tím pádem oni nepřijdou za dcerou ... protože se někde v okolí pohybuje ten člověk, který je dospělý ...
„Negativa, já si myslím, že ani ne.“

...„Ona třeba nechápe, že já ho dávám do té školy proto, aby byl mezi kolektivem a s dětmi“ ...

...„On je na ni závislý. Ona, když tam není nebo onemocní, tak on je z toho úplně vedle“ ...

...„že nedokážu si představit, kdyby tam asistent nebyl a mám teď úplně čerstvou zkušenost s tím, že paní asistentka ta naše je nemocná a nechci říct, že to nefunguje, ale je to problematictější. Mnohem.“

Jeden z rodičů nic pozitivního na práci asistenta pedagoga nevidí, protože vykonává jenom to, co musí a nedělá nic nad rámec svých povinností. Negativem pro některé rodiče je častá přítomnost asistenta pedagoga ve třídě o přestávkách. Chápu ji jako jakousi překážku, která brání v komunikaci jejich dítěte s ostatními spolužáky. Rodiče se setkali i s negativním přístupem k dítěti a nepochopením ze strany asistenta. Nepřítomnost asistenta pedagoga ve škole, ať z důvodu nemoci nebo z jiného důvodu, hodnotí rodiče jako negativum. Dítě pak ztrácí jistotu a pocit bezpečí.

Podkategorie: Zkušenosti s prací AP

Kódy:

negativní, špatnou, dobrou, mnoholetá, déle trvající

Otázka: Máte zkušenosti s více AP?

...„bohužel jsme se setkali i s tím, že byl přístup asistenta negativní.“

... „první paní asistentku jsme měli dle mého názoru velmi špatnou a tak se to taky začalo hned projevovat, jako jsou výkony ve škole, jak nerozuměla některým věcem ... první třída byla naprostá zoufalost.“

„Kromě jednoho asistenta jsme pak měli štěstí na všechny asistentky, já bych řekla, že úžasný ... do dneška komunikuje s ostatními asistenty, který už nemá ... volají si, navštěvují se“ ...

Všechny děti využívají pomoci asistenta pedagoga už více let a u všech, až na jedno, se jich vystřídalo více, a proto mohou rodiče dětí srovnávat kvalitu a úroveň jejich práce. Ne vždy však byla podle představ respondentů.

Podkategorie: Představy o práci AP

Kódy:

péče, pomoc, psaní, starost, zajišťování

Otázka: Jaké představy panují o práci AP?

„Že se bude starat o malou v rámci vyučování a zajišťovat její potřeby.“

... „ve školu u ní, pomáhal ji při učení“ ...

... „pomoc jako ve třídě dětem, které nezvládnou běžné věci, které by měli, hlavně jako motoricky ... pomáhat s psaním, s přípravou pomůcek, chystat věci, psát zápisy.“

Rodiče handicapovaných dětí určité představy o práci asistenta pedagoga mají. Jsou přesvědčeni o tom, že asistent má pomáhat jejich dítěti během vyučování a při zvládnání základních sebeobslužných úkonů.

5.3 Shrnutí výsledků

V úvodu praktické části mé bakalářské práce jsem výzkumný problém rozpracovala do několika dílčích výzkumných otázek. Nyní, na konci bakalářské práce, bych na tyto výzkumné otázky chtěla odpovědět.

VO1: Jaká pozitiva a negativa vidí rodiče handicapovaných dětí v práci asistenta pedagoga?

Jako pozitivum respondenti hodnotí pomoc asistenta pedagoga dítěti během vyučování při úkonech potřebných pro plnění zadaných úkolů. Asistent pedagoga umožňuje dítěti plně se soustředit na svůj výkon. Zajišťuje jeho osobní potřeby během přestávek a pomáhá mu při pohybu po škole. Doprovází jej na akcích, které pořádá škola, kterých by se bez přítomnosti asistenta pedagoga nemohlo účastnit, protože rodiče by nemuseli zajistit potřebný dozor nad dítětem. Rodičům touto pomocí usnadňují život. Dále respondenti oceňují zájem asistenta pedagoga o mimoškolní aktivity, zájmy a koníčky jejich handicapovaných dětí. Kladně hodnotí návštěvu asistenta pedagoga dítěte v době jeho nemoci, kdy mu přináší školní úkoly.

Na jedné straně jako negativum rodiče hodnotí nemožnost otevřenějšího kontaktu dítěte se spolužáky, což není způsobeno prací asistenta pedagoga, ale nutností jeho stálé přítomnosti. Na druhé straně je negativní nepřítomnost asistenta pedagoga z důvodu nemoci nebo jiného důvodu. Dítě tak zůstává bez intenzivnější pomoci a opory.

VO2: Jak ovlivnila přítomnost asistenta pedagoga chování a školní výkon handicapovaného dítěte?

Z výzkumu vyplynulo, že díky přítomnosti asistenta pedagoga se chování některých dětí zlepšilo, jsou klidnější. Jiní si myslí, že je neovlivnilo. Na co měla přítomnost asistenta pedagoga vliv je školní výkon handicapovaného dítěte. Dítě je při výuku snaživější, pečlivější. Nemá problém se zvládnutím učiva a nezůstávají pozadu za svými spolužáky.

VO3: Jaký smysl a význam má práce asistenta pedagoga?

Rodiče zdravotně handicapovaných dětí si plně uvědomují nutnou přítomnost asistenta pedagoga ve vyučování. Bez pomoci asistenta by děti nemohly navštěvovat běžnou základní školu a neměly by možnost připravovat se na budoucí povolání. Musely by být umístěny v internátní škole a tím by ztratily přímý kontakt s rodinou. Bez potřebné kvalifikace by neměly možnost zařadit se do pracovního procesu a tak se stát plnohodnotnými občany. Asistent pedagoga svojí činností přispívá ke všeobecnému rozvoji dítěte. Zprostředkovává

dítěti komunikaci s vyučujícími a spolužáky. Pomocí asistenta pedagoga se lépe adaptují v jiném prostředí. Umožňuje jim nejen kontakt s jejich vrstevníky, ale i dospělými osobami. Handicapované děti přestávají být závislé na svých nejbližších rodinných příslušnících. Naučí se spolupracovat s ostatními. S jejich pomocí snadněji a lépe zvládají školní docházku. Práce asistenta pedagoga má význam i pro samotné rodiče. Díky tomu, že působí ve škole a pomáhají jejich handicapovanému dítěti, odpadne rodičům jedna ze starostí, která je spojena s péčí o zdravotně handicapované dítě.

VO4: Jaký vzájemný vztah mají dítě a asistent pedagoga?

Z předešlého vyplývá, že vztah mezi asistentem pedagoga a dítětem a naopak, je dobrý, kladný, kamarádský a bezproblémový. Někde vztah přerostl v blízký a někteří se navštěvují i mimo školu v domácím prostředí nebo při jiných aktivitách. Někteří z nich udržují kontakt i po ukončení jejich školní spolupráce. Pouze jeden rodič hodnotí vztah jako odměřený. Asistent pedagoga a handicapované dítě se spolu denně setkávají a tráví spolu spoustu času, proto je dobrý vztah mezi nimi důležitý.

ZÁVĚR

Abych se mohla věnovat problematice hodnocení práce asistenta pedagoga rodiči handicapovaných dětí, bylo potřeba, abych si nastudovala odbornou literaturu a aktuální legislativu, které se věnují tématice integrace a práce asistenta pedagoga. Získané vědomosti jsem použila v teoretické části mé práce, kde jsem objasnila základní pojmy. Získané vědomosti jsem uplatnila v praktické části bakalářské práce. V této části jsem využila také svých vlastních zkušeností s prací asistenta pedagoga.

Kvalitativní výzkum jsem provedla formou polostrukturovaného rozhovoru. Dále jsem postupovala pomocí otevřeného kódování. Výsledky výzkumu jsem shrnula v závěru mé práce. Rodiče handicapovaných dětí mají představy o práci asistenta pedagoga. Uvědomují si, že přítomnost asistenta pedagoga ve škole je nutností pro zdárnou školskou integraci jejich dítěte. Respondenti kladou důraz na odbornou připravenost asistentů pedagoga a jejich základní znalosti z oblasti pedagogiky, psychologie a medicíny. Mají zkušenosti s prací více asistentů a tak mohou srovnávat jejich znalosti a přístupy. I přes některé nedostatky, které se občas vyskytnou v práci asistenta pedagoga, rodiče tuto práci hodnotí kladně a vlastně nejen rodiče, ale i samotné děti. Vzájemná spolupráce při výuce probíhá bez problémů. Ve většině případů je asistent pedagoga nápomocen dítěti i o přestávkách. I když se nesetkává s dítětem v některém z kroužků mimo školu, zajímá se jak o jeho mimoškolní aktivity, koníčky a záliby, tak o jeho životě v rodině. Denní styk rodiče s asistentem pedagoga přispívá k lepší komunikaci mezi nimi. Používání deníčku a možnost telefonického kontaktu v situaci, kdy dítě potřebuje pomoci s přípravou do školy, hodnotí rodiče velmi pozitivně, stejně jako návštěvu dítěte asistentem pedagoga v době nemoci dítěte.

Ze všeho toho, co jsem uvedla v předchozích částech vyplývá, že rodiče, kteří se zúčastnili mého výzkumu, jsou s prací asistenta pedagoga spokojeni, až na jednu výjimku. Asistent pedagoga je přínosem nejen pro ně, ale i pro jejich děti. Rodičům ulehčuje péči o zdravotně handicapované dítě. Dítěti pomáhá zvládnout školní povinnosti. V mnohém je přínosem i pro samotného učitele, kterému je nápomocen jak při výuce integrovaného dítěte, tak i s ostatními žáky ve třídě. Pokud se stane, že vyučující není z nějakého důvodu přítomen ve vyučování, využije škola přítomnosti asistenta pedagoga a pověří ho dočasným dohledem nad třídou. Pokud si mám odpovědět na otázku jak hodnotí práci asistenta pedagoga rodiče handicapovaných dětí, které jsou integrovány v běžné škole, tak musím odpovědět, že z provedeného výzkumu vyplývá, že kladně.

Chtěla bych zde uvést i mou osobní zkušenost s prací asistenta pedagoga. Mám dospělého syna, který je postižen DMO. Po dobu studia na základní a střední škole využíval pomoci asistenta pedagoga, což je 13 let a vystřídal 7 asistentů. Do školy začal chodit v roce 1996, kdy tuto funkci zastávali mladí muži vykonávající civilní vojenskou službu. Ani jeden z nich neměl potřebnou kvalifikaci a odbornou přípravu, přesto se své práci zhostili vždy zodpovědně. Občas se vyskytly drobné nedostatky, které se objevily v souvislosti s jejich neinformovaností a malou praxí v pozici asistenta pedagoga. Vykonávali jak funkci asistenta pedagoga, tak funkci osobního asistenta. Každý z asistentů nějakým způsobem posunul syna dopředu. Ovlivnil v dobrém nejenom jeho školní výkon, ale i chování, zájmy a záliby. Díky přítomnosti asistenta pedagoga mohl náš syn absolvovat základní školu v místě bydliště a nemusel nastoupit do internátní školy. Mohl vystudovat střední školu a získat středoškolské vzdělání s maturitou, tedy měl výhodnější pozici při vstupu na trh práce. Získal spoustu přátel a známých a nemalé životní zkušenosti. Dnes je zaměstnán a díky tomu má svou životní náplň. Já chápu práci asistentů pedagoga jako obrovský přínos pro všechny, kteří se podílí na integraci zdravotně postiženého dítěte, hlavně však pro dítě samotné. Bez asistentů by tito lidé nemohli v dospělosti vykonávat žádné povolání, neboť by nezískali potřebné vzdělání a byli by odkázáni žít v izolaci a na sociálních dávkách. Proto si myslím, že by funkce asistenta pedagoga na školách měla být do budoucna všemožně podporována.

Jak uvedla jedna z dotazovaných: „ *Je to nezbytná věc hlavně pro to postižené dítě.*“

Výsledky mé bakalářské práce budou dále poskytnuty ředitelům škol a speciálně pedagogických center v regionu, aby se seznámili s názory rodičů zdravotně handicapovaných dětí na práci asistentů pedagoga a tím mohu přispět k lepšímu rozvoji integrace zdravotně handicapovaných dětí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ČÁP, Jan, MAREŠ, Jiří. *Psychologie pro učitele*. 1. vydání. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X.
- [2] FISCHER, Slavomil, ŠKODA, Jiří. *Speciální pedagogika. Edukace a rozvoj osob se somatickým, psychickým a sociálním znevýhodněním*. 1. vydání. Praha: TRITON, 2008. ISBN 978-80-7387- 014-0
- [3] CHVÁTALOVÁ, Helena. *Jak se žije dětem s postižením: Problematika pěti typů zdravotního postižení*. 1. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2001. ISBN 80-7178-588-1.
- [4] JANKOVSKÝ, Jiří. *Ucelená rehabilitace dětí s tělesným a kombinovaným postižením*. 1. vydání. Praha: Triton, 2001. ISBN 80-7254-192-7.
- [5] KIRBYOVÁ, Amanda. *Nešikovné dítě: Dyspraxie a další poruchy motoriky*. 1. vydání. Praha: Portál, s.r.o. ISBN 80-7178-424-9.
- [6] LEBEER, Jo (ed.). *Programy pro rozvoj myšlení dětí s odchylkami vývoje: podpora začleňování znevýhodněných dětí do běžného vzdělávání*. 1.vydání. Praha: Portál s.r.o., 2006. ISBN 80-7367-103-4.
- [7] MAŇÁK, Josef, ŠVEC, Vlastimil (ed.). *Cesty pedagogického výzkumu*. 1. vydání. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-7315-078-6.
- [8] MICHALÍK, Jan. *Škola pro všechny aneb: Integrace je když...* Vsetín: ZŠ Integra za podpory programu PHARE - ACCESS 99 Evropské unie, 2002. ISBN 80-238-9885-X.
- [9] MICHALÍK, Jan. *Školská integrace žáků s postižením na základních školách v České republice*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-1045-1.
- [10] MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006. ISBN 70-247-1362-4.
- [11] MÜLLER, Oldřich a kol. *Dítě se speciálními vzdělávacími potřebami v běžné škole*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. ISBN 80-244-0231-9.

- [12] NARÍZENÍ VLÁDY č. 75/2005 o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků
- [13] PIPEKOVÁ, Jarmila a kol. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 1998. ISBN 80-85931-65-6.
- [14] SLAVÍK, Jan. *Hodnocení v nové škole: východiska a nové metody pro praxi*. 1. vydání. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-262-9.
- [15] SLOWÍK, Josef. *Speciální pedagogika*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. ISBN 978-80-247-1733-3.
- [16] STRAUSS, Anselm, CORBINOVÁ, Juliet. *Základy kvalitativního výzkumu*. 1. vydání. Boskovice: ALBERT, 1999. ISBN 80-85834-60-X.
- [17] ŠVARÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 1. vydání. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
- [18] TEPLÁ, Marta a Hana ŠMEJKALOVÁ. *Základní informace k zajišťování asistenta pedagoga do třídy, v níž je vzděláván žák nebo žáci se zdravotním postižením*. 1. vydání. Praha: IPPP ČR, 2007. ISBN 978-80-86856-35-3.
- [19] VÁGNEROVÁ, Marie. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1074-4.
- [20] VÍTKOVÁ, Marie. *Somatopedické aspekty*. 2. vydání. Brno: Paido, 2006. ISBN 80-7315-134-0.
- [21] VOTAVA, Jiří a kol. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0708-5.
- [22] VYHLÁŠKA č. 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách
- [23] VYHLÁŠKA č. 147/2011 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
- [24] VYHLÁŠKA č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků
- [24] ZÁKON č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

- [26] ZÁKON č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen „školský zákon“), ve znění pozdějších předpisů
- [27] ZÁKON č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- [28] ZELINKOVÁ, Olga. *Poruchy učení*. 5. vydání. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-7178-481-8.
- [29] ZIKL, Pavel. *Děti s tělesným a kombinovaným postižením ve škole*. 1: vydání. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3856-7.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AP	Asistent pedagoga
IVP	Individuální vzdělávací program
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství tělovýchovy a mládeže
SPC	Speciální vzdělávací program
WHO	Světová zdravotnická organizace

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Základní údaje o dětech.....	41
--	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I : Čestné prohlášení

Příloha P II: Přepis rozhovoru s R4

PŘÍLOHA P I: ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Čestné prohlášení

Já, Pavla Janoušková, čestně prohlašuji, že jsem od všech respondentů získala ústní souhlas s pořízením audiozáznamu našeho rozhovoru, jeho dalším zpracováním a použitím v mé bakalářské práci. Všem jsem se zaručila, že zachovám jejich úplnou anonymitu a anonymitu jejich dětí.

V Bystřici pod Hostýnem 30.4.2012

Pavla Janoušková

PŘÍLOHA P II: PŘEPIS ROZHOVORU S R4

R4

„Je pátek 2. března, Navštívila jsem tatínka zdravotně postižené holčičky. Seznámila jsem ho s tím, že rozhovor budu nahrávat a že ho použiji k dalšímu zpracování s čímž on souhlasí.“

„Mohu se vás zeptat kolik má vše dcera let?“

„14“

„Do které chodí třídy?“

„7“

„O jaké postižení se jedná?“

„Nevidomá.“

„Jaké představy panují o práci asistenta pedagoga?“

„Představy, ve smyslu mé představy anebo?“

Všeobecné

„Všeobecné. Příliš neví lidi k čemu je.“

„A vaše?“

„Vzhledem k tomu, že má asistentku nějakých sedm let, tak já vím co se očekává nebo vím k čemu by sloužit měla.“

„Kdo si myslíte, že by mohl pracovat jako asistent pedagoga?“

„tak vím, že v podstatě kdokoliv, pokud má nějaké vzdělání. Setkal jsem se s tím, že pokud je praxe buď už ve školství, ačkoliv třeba člověk nemá pedagogické vzdělání, tak je to mnohem lepší. Pokud je to někdo kdo třeba vyšel s tím, že učil, je pedagog. Tak vždycky je to prostě práce s dětmi, anebo kdo už s tím má zkušenosti vždycky je to lepší.“

„Myslíte si, že by měl mít asistent pedagoga základní znalosti psychologie, pedagogiky, biologie nebo medicíny?“

„Nemyslím si, že je potřeba.“

„Jaké věkové rozmezí a pohlaví je reálné pro práci asistenta pedagoga a proč? Vidíte v tom nějaký“

„Měli jsme asistenty tři. Jedna měla nějakých jednadvacet a teď má asistentku, která má pětapadesát. Myslím si, že to není o věku, je to spíš o těch zkušenostech, že třeba ta paní co teď máme tak oproti té vyštudované o 100% líp.“

„Jakým způsobem byl vybrán asistent pedagoga vašemu dítěti?“

„Prvního asistenta jsme dostali přiděleného, v podstatě výběrem z úřadu práce. To byla ta vyštudovaná paní z pedagogiky, slečna bez práce. Druhou jsme si vybrali sami, v podstatě s konzultací se školou, přišla, schválila. Tak tu jsme si v podstatě vybrali sami. Třetí, poslední nám byla přidělena v podstatě ze školy.“

„Jak dlouho využívá služeb asistenta pedagoga vaše dítě?“

„8 let.“

„Je to je ho první asistent?“

„Ne.“

„Takže kolikátý?“

„3.“

„Jaký vztah má k vašemu dítěti?“

„Myslím si, že především kamarádský.“

„Jaký vztah má vaše dítě k asistentovi?“

„Taktéž.“

„Vysvětlete mi jakým způsobem pracuje nebo spolupracuje asistent pedagoga s vaším dítětem?“

„Tak v podstatě je tam k ruce, lidově řečeno. To znamená, pomáhá ji třeba s přesunama ze třídy do třídy. Pomáhá ji nachystat pomůcky, připravuje různé, protože my třeba když se pracuje v jazycích s textem, tak ji připravuje ty texty. Přepisuje do Braielloviho písma, eventuelně, když jsou různé písemky, testy atd., tak v mnohých předmětech se to děje tím způsobem, že paní učitelka říká otázky, děcka to normálně píšou. Moje dcera vlastně odpovídá ústně, paní asistentka to zapisuje. Je prostě jako k ruce.“

„Jak tuto spolupráci vaše dítě hodnotí?“

„Velmi dobře.“

„Používá vaše dítě k výuce zvláštní pomůcky?“

„Ano.“

„Kdo se podílí na jejich přípravě?“

„Paní asistentka samozřejmě, rodina samozřejmě.“

„Takže asistent pedagoga s nimi umí pracovat?“

„Ano.“

„Pomáhá dítěti i o přestávkách?“

„Ano.“

„Ovlivnila přítomnost asistenta pedagoga chování vašeho dítěte?“

„Nemyslím si.“

„Školní výkon?“

„To si nedokážu představit, jak by mohla fungovat bez asistentka. Protože my jsme vždycky měli odjakživa jsme měli asistenta. To znamená, že nedokážu si představit, kdyby tam asistent nebyl a mám teď úplně čerstvou zkušenost s tím, že paní asistentka naše je nemocná a nechci říct, že to nefunguje, ale je to problematictější. Mnohem.“

„Zajímá se asistent pedagoga o mimoškolní aktivity vašeho dítěte?“

„Ano. Ony jsou podstatě kamarádky.“

„Takže ony si povídají?“

„Ony jak si povídají. Občas ji dcera pozve k nám na kafe. Tam je ten vztah takový, protože ony spolu tráví třeba lyžařský výcvik, byly spolu, veškery výlety a tak dál. Takže ony mají k sobě blízko.“

„Setkává se s dítětem v některém jeho zájmovém kroužku mimo školní vyučování?“

„Ne.“

„Jaká pozitiva vidíte v práci asistenta pedagoga?“

„Já si především skutečně nedokážu představit jak by to mohlo fungovat bez. Tak tam určitě co je velký klad je, pokud to dítě má s tím asistentem vybudovaný vztah, jak třeba teď momentálně. Protože je to tam o důvěře. Ono je to kamarádství, ale s tím, že je tam pořád držený jakýsi odstup, protože je to prostě paní, která je pro moji dceru je v podstatě něco jako paní učitelka. Ale jsou na tom velmi dobře, dobře se vztahama. Takže určitě si myslím, že pokud by byla bez asistentky, tak by nemohla tuto školu vůbec dělat, samozřejmě jako klasickou musela by jít někde do speciálky, což já nechci a je i hodně znát protože první paní asistentku jsme měli dle mého názoru velmi špatnou a tak se to taky začalo hned projevovat, jaky jsou výkony ve škole, jak nerozuměla některým věcem. Asistentka pokud tady třeba něčemu nerozumí, konzultuje s učitelem, vysvětluje si to trošičku jinam. Je to o pochopení lepší, zatímco ta první třída byla naprostá zoufalost.“

„Vidíte v té práci asistenta pedagoga nějaká negativa?“

„Trošku možná, možná ale není tam tak úplně úplně přímý kontakt s ostatníma dětma. Nechci říct, že s něma nemluví, že s nima nekomunikuje a tak dál, ale vzhledem k tomu, že třeba teď momentálně se ve škole přesunujeme v podstatě třeba čtyřikrát pětkrát za den do různých učeben, tak ta asistentka chodí s ní a v té chvíli oni ty ostatní děti samozřejmě berou tu asistentku jako něco jako paní učitelku a tím pádem oni nepřijdou nepřijdou za dcerou a neřeknou jí s odpuštěním ty vole dívala ses včera na televizi? Protože furt se někde v okolí pohybuje ten člověk, který je dospělý a který do toho kolektivu nechci říct, že nezapadá, ona je tam velmi velmi oblíbená. Děcka za ní chodí, třeba jiný. Já tady jsem to poškrtila. Můžu to přepsat nebo musím to přepsat a tak dál. Takže oni ji tam takhle berou, ale prostě je to dospělý člověk a není na té jejich úrovni takže tam možná vidím malinko negativum to, že v této situaci, kdy se opravdu přesunují všude, ona je tam u nich v podstatě každou přestávku a pokud by těch přesunů bylo mnohem míň tak si myslím, že by byli schopni vytvořit větší vazby s těma děckama ostatníma, čímž nechcu říct, že nejsou, ale prostě pomohlo by to určitě.“

„Jak hodnotíte spolupráci asistenta pedagoga s vaším dítětem vy jako rodič?“

„Výborně.“

„Jak probíhá vaše spolupráce s asistentem pedagoga v rámci školy? Jakým způsobem si předáváte informace?“

„Tak vzhledem k tomu, že já vlastně vodím dítě do školy a odvádím ze školy takže my se vidíváme dvakrát denně. Ráno si řekneme, pokud je nějaký problém, což většinou teda nebývá. Odpoledne je to malinko horší, protože paní asistentka má bohužel pouze pět hodin a my máme šest. Takže tu poslední hodinu se moc nevidíváme, protože a je tam v podstatě sama, ale škola vyšla vsříc. Jsou to předměty, které nejsou nějak problematické jako výtvarka a tak dál. Takže buď teda ústně, samozřejmě voláme si, pokud narazíme na nějaký problém voláme si. Můžu volat asistentce kdykoli chci v podstatě. Tam je ta komunikace a naopak ona mě. Ta komunikace je tam výborná s tím, že máme zavedený nějaký systém v podstatě úkolového deníčku, kde se zapisují poznámky. Hele je potřeba dodělat nebo doučit se moc ji to dneska nešlo nebo na tohleto má třeba zopakovat tohleto, ale nemusí opakovat umí to skvěle a tak dál. Takové úkoly, ale i doinstrukční, zdá se mi, že už ty cvičky má malé a tak dál. No výborný, máme ten sešit ten sešit funguje naprosto skvěle. Jednak, že jsme měli první dva měsíce, co jsme měli novou paní asistentku, ona je v podstatě od šesté třídy nějaká rok a půl. Tak z toho kraje je potřeba najít ty cesty, abysme si rozuměli, abysme rozuměli těm jejím poznámkám co nám ona napíše. Aby naopak ona rozuměla odpovědi, ale jinak ta komunikace funguje naprosto bez problému.“

„Pokud je vaše dcera nemocná navštěvuje ji asistent pedagoga doma? Donáší domácí úkoly nebo učí se s ní?“

„Ne.“

„Probíhá vaše spolupráce s asistentem pedagoga i mimo školu?“

„Co je to mimo školu? To že si opravdu telefonujeme to ano. To, že se občas se prostě navštěvujeme, ale není to intenzivní navštěvování, že bysme se viděli“

„a není to vždy o škole je to o mezilidských vztazích“

„tak, ale spíš je to o tom, že se prostě známe. Jsme známí, sedneme si na to kafe a při tom samozřejmě narazíme i na jaký problém ten školní, ale že bysme se nějak intenzivně, mimo školu nebo mimo vyučování ne“.

„Máte představu o spolupráci asistenta pedagoga s pedagogy vašeho dítěte?“

„Řekl bych, že částečně, částečně ano“.

„Tak to je všechno. Chcete k tomu ještě něco dodat?“

„Myslím, že není co“.

„Tak vám děkuji za rozhovor“.